

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGDIENST TELEFOON 4519.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

N.V. NEDERLANDSCHE IJZERHANDEL Afd. ENTHOVEN
 IJzerhandel, Gereedschappen, Complete Keuken- en Badkamer-inrichtingen, enz.
 VLAMINGSTRAAT 18 - DEN HAAG - TELEFOON 791

Hofleverancier van H.M. de Koningin.

Speciale Export-afdeeling voor Uitrustingen naar Oost- en West-Indië

Hofleverancier van H.M. de Koningin.

HEEREN EN KINDER KLEEDING

PEEK & CLOPPENBURG

KLEEDING NAAR MAAT

INHOUD: Secretaris van het Hoofdbestuur van „Oost en West“. — Ind. Leergangen voor Onderwijsgewenden. — Losse Opmerkingen. — Nederl. Ind. Offic.-Vereeniging. — Middelb. Kol. Landbouwschool te Deventer. — Ziekenverpleging in Indië. — Pers- overzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften: Uit de Eur. Pers. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. — Lit.-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Meded.

Thans aangewezen zijnde om in Indië in 's lands burgerlijken dienst een betrekking te aanvaarden, ben ik genoodzaakt, de taak, die mij dierbaar was en waaraan ik mij gaarne — het schoone streven en doel der vereeniging voor oogen — van ganscher harte heb gewijd, aan een ander over te dragen. In mijn plaats is door het Dagelijksch Bestuur, met

Z — H — B

ZUID-HOLLANDSCHE BIERBROUWERIJ
DEN HAAG

Bijkantoren te AMSTERDAM, BANBOENG, BATAVIA, SOERABAYA, BOMBAY, BRUSSEL, LONDEN, PARIJS

Vraagt de alom bekende

Z. H. B. Bieren

Z — H — B

OPLETTEN !! Geeft bij vertrek uit - of naar Indië en VAN IEDERE VERANDERING VAN WOONPLAATS in Indië en Nederland KENNIS aan: Administr. „Koloniaal Weekblad“, Heulstraat 17, Haag

instemming van het Hoofdbestuur, met de waarneming der betrekking belast de heer J. van Haften, onzen leden door zijne bijdragen in het Koloniaal Weekblad wel bekend, die zich zelve door deze betrekking aangetrokken gevoelde. Zeer hoop ik, dat hij alle medewerking zal ondervinden om op den thans ingeslagen weg voort te gaan en het hem moge gelukken „Oost en West“ naar beste krachten te steunen in haar krachtig voorwaarts schrijden. Vol vertrouwen geef ik hem het roer over.

Secretaris van het Hoofdbestuur van „Oost en West“.

Bij het in October j.l. om particuliere redenen ontslag nemen van dan heer E. F. Groos, die lange jaren als Secretaris der Vereeniging trouwe en belangrijke diensten heeft bewezen, werd ondergeteekende door het Dagelijksch Bestuur met het waarnemen van de betrekking van Secretaris-Penningmeester belast, totdat deze benoeming door de jaarlijksche algemeene vergadering zou zijn bekrachtigd.

Dameskleeding naar Maat en Confectie steeds nieuwe Modellen

Regenmantels groote sortering Alleen-verkoop van de ZAMBRENE

Modes uitgebreide collectie Hoeden laatste modellen uit Parijs

Rijkleeding naar Maat

Lampe Den Haag Spuistraat 8 166

Venduhuis „HOFSTAD“
HUGO DE GROOTSTRAAT 7 Dir. G. TER HEIDE TEL. HAAG 1623
ONDERNEMERS VAN PUBLIEKE VEILINGEN TAXATEURS

N.V. TOT EXPLOITATIE VAN GEMEUBILEERDE WONINGEN
vraagt Gemeubileerde Huizen, heele of gedeelten van Inboedels te koop tegen hooge prijzen. — Brieven onder No. 215 Bureau v. d. Bl.

CORN. VAN DER SLUIJS
BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.
ALLEEN NOORDEINDE 162A. TEL. 4782. DEN HAAG.

De Haagsche Broodfabriek „THEARIO”

Fabriek en Kantoor BILDERDIJKSTRAAT 139

levert alle soorten BROOD, LUXE-BROOD, BESCHUIT, KOEK- en BAKKETBAKKERSARTIKELN.

De Haagsche Broodfabriek heeft in ALLE deelen van de stad EIGEN WINKELS

Zij staat sedert 1909 voortdurend onder Centrale van het Station voor Maalderij en Bakkerij te Wageningen.

Onze Eigen Winkels zijn gevestigd in de:

Bilderdijkstraat 143	1e v. d. Boschstr. 53	Valeriusstraat 72
Regentesselaan 55	Keizerstraat 24	Korte Poten 26
Noordeinde 192	Weimarstraat 59a	Koningin Emmalein 6
Fred. Hendriklaan 189	Beeklaan 329	Vaillantlaan 394
Reinkenstraat 34	Bezuidenhout 134	
Theresiastraat 50	Trompstraat 37	

Wasch-, Glans- en Strijkrichting „Fortuna”

Mej. v. d. NEUT — HOEFKADE 59

Wasschen en Stoomen van Gordijnen, Spreien en Dekens.

OVERHEMDEN f 0.40	FRONTS f 0.16
VESTEN f 0.60	BOORDEN f 0.12
HALFHEMDEN f 0.22	MANCHETTEN p. p. f 0.16
BLOUSES vanaf f 0.50.	

Voor geheele wasschen speciaal tarief.

De goederen worden afgehaald te Den Haag, Scheveningen, Rijswijk en Voorburg.

N.V. WIENER & VAN WITSEN

Gevestigd 1851

Indische Uitrustingen

ROTTERDAM DEN HAAG
35 Schiedamsche Singel 94 Noordeinde

Middelbare School v. Handel en Administratie.

SWEELINCKSYRAAT 17-19 - 's-GRAVENHAGE.

EXTERNAAT en INTERNAAT.

AFD. A. Bijzondere Middelbare Handelsschool met als onderbouw eene H. B. S. met 5-jarigen cursus. Bij beschikking van Z. Exc. den Min. van Binnenlandse Zaken gelijkgesteld met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.

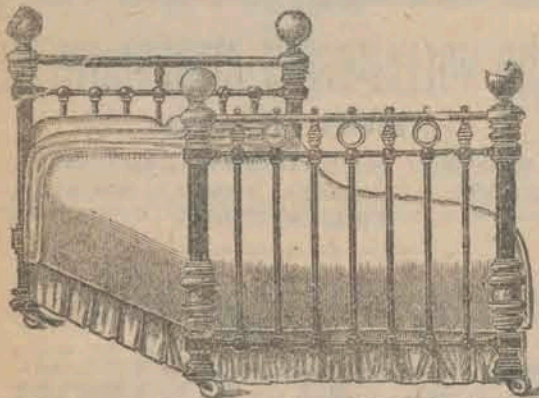
AFD. B. Bijzondere Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus. Eveneens officieel als zodanig erkend. De 1e en 2e klasse van de beide richtingen vallen samen, zoodat over de keuze Handelsschool of H. B. S. 5-jarige cursus eerst beslist be hoeft te worden na het afloop der 2e klasse. De school wordt ook door Meisjes bezocht. Prospectus en inlichtingen bij den Directeur

F. TIJMSMA.

Th. A. A. SIMONIS,

GROENMARKT 34, over de Prinsstraat.

TELEFOON 2535. DEN HAAG.

Specialiteit in BEDDEN.

Groete keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn gesloten van half een tot twee uur.

MAISON VAN HAL

Hofleverancier van H.M. de Koningin 103

Reigerstr. 14 BREDA Telefoon 442

Heerenkleeding
Dameskleeding
Indische Uitrustingen
Uniformkleeding

Lid N.V. Verenigde Nederl. Kleermakerijen.

Zelf blijf ik der Vereeniging getrouw en aanvaardde het Hoofdcorrespondentschap voor Oost-Indië. Veel valt daar voor ons te doen. De oorlog, de naweeën er van, hebben zich er sterk doen gevoelen. De band tusschen het Hoofdbestuur en onze leden in Indië moet opnieuw bevestigd, nauwer aangehaald worden, het aantal onzer leden moet er belangrijk toenemen. Het streven en doel van „Oost en West” moet er meer bekend geraken en zal dan van zelve, uit sympathie en belangstelling, den zoo noodigen moreelen en materieelen steun ondervinden. Ik uit den oprechten wensch, dat het mij vergund zal zijn in dien geest resultaten te verwerven en het zoo vurig gehoopte succes te behalen. Voor de medewerking onzer leden in Nederland als in Indië houd ik mij ten zeerste aanbevolen.

De tijd, die mij voor mijn vertrek nog rest, hoop ik te wijden aan propaganda voor onze vereeniging. Moge het er mede blijven voortgaan als het tot nu toe ging. Dit is mijn oprechte wensch!

A. J. GOOSZEN.

Indische Leergangen voor Onderwijsgeevenden.

Het verleden heeft Nederland gemaakt tot voogd van een millioenenvolk en daardoor onze welvaart en onze beteekenis in de wereld afhankelijk gesteld van den band met de Koloniën. Willen wij, dat tot in verre toekomst Nederland eene bijzondere plaats inneemt, dat het de verbindingsschakel zal zijn tusschen de Indië en het buitenland, dan moeten wij in het heden onzen plicht doen en de jonge overzeesche natiën opleiden tot eene zelfstandigheid, waarbij Westersche voorlichting niet langer onmisbaar is.

Voldoet de school aan den eisch, den jongen Nederlander het besef van deze verantwoordelijkheid bij te brengen? Het besef wakker te roepen van de zedelijke schuld, die het vroegere tijdperk van kolonisatie ons heeft nagelaten? Het antwoord op deze vraag moet ontkennend luiden. In het algemeen houdt het onderwijs niet voldoende rekening met de beteekenis van de Koloniën voor het Moederland. Ieder Nederlander heeft een zekere taak en roeping tegenover de Koloniën te vervullen en het is de school, die de aanstaande staatsburgers tot deze taak moet voorbereiden.

Een schoone rol is aldus den onderwijzer toebedeeld. Helaas stelt zijn eigen vooropleiding in den regel hem niet in staat deze rol te vervullen. Ook daar heerscht te vaak eenzelfde onderschatting van de bijzondere plaats, die de kennis der Koloniën dient in te nemen; wellicht begrijpelijk bij den grooten omvang der exameneischen en de moeilijkheid voor hen, die nimmer uit aanschouwing de Koloniën leerden kennen, om van een volk, dat zoo zeer van ons, Westerslingen, verschilt, hun leerlingen een levend beeld bij te brengen.

Het Comité voor Indische Lezingen en Leergangen, voortbouwend op den arbeid van de Indische Commissie van het N.O.G., heeft zich o.m. tot taak gesteld, in deze aanvullend op te treden, door in verschillende plaatsen des lands Indische leergangen voor onderwijsgeevenden in te stellen. In deze leergangen, bestaande uit omstreeks 12—15 tot één geheel vereenigde voordrachten, opgehelderd door demonstratie van producten en ethnographica, door vertooring van lichtbeelden en zoo mogelijk van films, wordt een overzicht gegeven van land en volk van Nederlandsch Oost-Indië, terwijl het mogelijk is in een volgend jaar een klein aantal voordrachten te houden tot uitvoeriger behandeling van een of meer bijzondere onderwerpen. Deze leergangen en vervolgelingen genieten vanwege het Rijk geldelijke steun, indien zij aan bepaalde eischen voldoen, terwijl den deelnemers desgewenscht vergoeding van reiskosten wordt toegekend.

Het Comité is er voorts in geslaagd voor de deelnemers aan deze leergangen tot naslaan en verdere

studie eenige boekwerken over Indië, o.a. een atlas tegen zeer verlaagden prijs beschikbaar te stellen, waardoor de kern van een eigen koloniaal handboekrijke gevormd kan worden, dat tot blijvende belangstelling zal leiden.

Het Comité voor Indische lezingen en leergangen is gaarne bereid zijne medewerking voor het tot stand komen van dergelijke leergangen te verleen en te plaatsen, waar een of meer vereenigingen of eene tot dat doel gevormde commissie van belangstellenden zich met de locale regeling wil belasten, en verzoekt hun, die hieromtrent nadere inlichtingen wenschen, zich daartoe te wenden tot den Secretaris van het Comité, Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., Zwolscheweg 65, te Deventer.

Losse Opmerkingen.

XIX.

In No. XVIII zeide ik eenigszins schamper, dat de Regeering in Indië niet aan distributie van goedkope suiker doet, zooals in Holland.

De laatste mail bracht o.m. de Locomotief van 18 Maart, waarin ik lees, dat er half Mei met die distributie een begin zal worden gemaakt en wel tegen belangrijk lageren prijs dan thans in den detailhandel bedongen wordt! Die prijs zal bedragen f 33.90 per picol... plus de kosten voor vracht, spilage, pakhuishuur, personeel voor de detailleering, enz. Dat wordt dus minstens f 0.60 per kilo! Het is niet bijzonder goedkoop... maar ook niet al te duur.

En nu voorspel ik een heele reeks van klaagliederen over knoeierijen, diefstallen, kettinghandel, etc., etc., met en benevens de noodige liefelikheden aan het adres van den „Inlander” en deszelfs onrijpheid. De Europeesche gemeente in Indië heeft het gescharrel en het geknoei met pluimvee, kaas, brood en broodkaarten, thee, etc., etc. niet aan den lijve ondervonden en kwalificeert „knoeien” als een speciaal „Oostersche” karakter-eigenschap.

Och... er wordt inderdaad in Indië veel geknoeid en gestolen! De domme Inlander doet het met „centen”... hier in Europa rekenen de „heeren” met de noodige nulletjes! Er wordt in Indië ontzettend veel gedobbeld; in Europa noemt men dat „gokken” en geschiedt het in ’t groot! Ik kan in dat knoeien en in dat dobbelen nog geen „rasseninferioriteit” ontdekken....

Toen ik nog in het leger was, heb ik wel eens in de pers gewezen op het hoogst onbillijke en irriteerende van berichtjes als: „Gisterenavond liepen wederom twee Europeesche fuseliers beschonken langs den weg op Pasar Senen!” Welk soort berichtjes men om den anderen dag in het politienieuws aantrof. Ik betoogde toen, dat die fuseliers uit hoofde van hun uniform de algemeene aandacht trokken, maar dat er percentsgewijze zeker veel meer „burgers” per dag in kennelijken staat per auto of ander vehikel de Harmonie of Concordia verlieten! Het irriteerende in dat soort berichten lag in het feit, dat zij de publieke meening gansch ten onrechte bewerkten tegen Jan Fuselier!

En precies zoo gaat het tegenwoordig in de Europeesche pers ten opzichte van den Inlander!

Van de duizenden en duizenden lagere en minder lage Inlandsche ambtenaren en functionarissen, die rustig en eerlijk hun plicht doen, hoort men niets! Maar het percentage „knoeiens” onder hen (en op een bevolking van 50 millioen is het werkelijke aantal niteraard niet gering!) wordt tot in den treure dag in dag uit gesignaleerd en besproken in generaal liseerende termen, die irriteerend en beleedigend zijn voor de groote fatsoenlijke massa.

De Europeesche pers in Indië is — met Europeesche oogen bekeken — in sterke mate „provinciaal”... de grootste oplage is nog geen tien duizend... en met wellust worden de fouten der opkomende Indische maatschappij bekritiseerd en onwelwillend beschouwd.

Waardoor een beslist verkeerd beeld wordt verkregen van den algemeenen toestand en aan het drijven

COMPLETE MEUBILEERING BEHANGERIJ

Centraal Meubelmagazijn

= „DUINOORD” =

Reinkenstraat 25 DEN HAAG Tel. H. 2624

STOFFEERDERIJ

MEUBELMAKERIJ

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”

Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes.
2de Schuytstraat 332 (Duinoord), Den Haag.

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens.

Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.

Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

's-Gravenh. Muziekschool
„DE TOONKUNST“
 Prins Mauritsplein 21 Tel. S. 477
 Spreekuren dagelijks van 10-1 en 2-6 uur.
 Directeur: JAMES ZWART.

Behave volledig onderricht aan Dilettanten en Eerstbeginnenden, ook gelegenheid tot Vakstudie.
DAGELIJKS KUNNEN AANMELDINGEN GESCHIEDEN.
 Klavier, Orgel, Solozang, Violoncello, Alt, Cello, Compositie, Dirigeerkunst: 1 uur per week f 80.—; 2 uren per week f 150.— per jaar. Samenspel f 40.—; Harmonie en Contrapunt f 50.—; Muziekgeschiedenis f 25.—; Voordrachtskunst en Declamatie f 50.—; Meth. Spreken f 50.—; Fransch, Duitsch en Italiaansch f 50.— p. j. Orkestklasse 1 maal p. w. 2 uren, voor leerlingen der school f 10.—; leerlingen buiten de school f 15.— p. j. Het onderricht wordt uitsluitend door eerste, gediplomeerde krachten onderwezen; de leerlingen worden individueel behandeld; het geheel staat onder voortdurend toezicht van den Directeur, die alle verantwoordelijkheid voor de te geven lessen draagt, waardoor steeds de beste resultaten worden bereikt.
VRAAGT PROSPECTUS!!!

en stoken van een klein aantal nihilisten veel te veel gewicht wordt toegekend.

En nu is het merkwaardig onlogische van de houding van de Europeesche gemeente in Indië het navolgende:

Wanneer in de Europeesche pers beschouwingen voorkomen over bepaalde technische onderwerpen, het leger b.v. of het B. B., of den pandhuisdienst, of de opium-regie, etc., etc., dan is het strijk of zet, dat de betrokken ingewijden de schouders ophalen en de beschouwingen op de juiste waarde taxeerden! Dan zegt men: „Nou ja! die „Indische“ pers.....“ Maar..... inzake de jong-Indische beweging..... wordt alles voor zoete koek opgeslikt!

Men behoeft slechts een korten tijd met intellectuele Indiërs op voet van gelijkheid om te gaan, om tot de positieve wetenschap te komen, dat de Europeesche pers in Indië de voornaamste oorzaak is van de steeds grooter wordende rassenhaat.

Een gewezen Intendance-officier, thans een leidende functie bekleedend bij een der grootste industriële ondernemingen in Indië, kreeg niet lang geleden opdracht om zich in tijd van oorlog bij den Plaatselijken Commandant te melden. Hij diende een rekest in, waarin hij zijne weigering motiveerde..... en kreeg geen antwoord!

Och, ook dat is reeds lang algemeen bekend, maar wordt volgens de bekende struisvogel-politiek doolgezwegen!

Maar laat ik den betrokken „deskundige“ in zijne beschouwingen even citeeren:

„Ik wilde niet in een leger dienen, dat bestemd is ter slachtbank geleid te worden, want de Intendance blijft nog steeds in gebreke om te zorgen, dat de verpleging in tijd van oorlog aan redelijke eischen voldoet! Weet ge wel, dat er geen oorlogsvoorraden in Indië zijn voor de Intendance? Dat de mobilisatievoorraden niet compleet zijn? Dat de basis van berekening dier mobilisatievoorraden niet deugt? Weet ge, dat om de Preanger-stelling te verdedigen, in 1916 nog niets gedaan was op verplegingsgebied en er geen opslagruimte was om de voorraden te bergen? Weet ge, dat er niets gedaan was voor de proviandeering van die stelling en dat de zaak ook thans nog steeds niet in orde is? Weet ge, dat de schoenenfabriek met leerlooierij buiten die stelling ligt?“

Ja, niet waar. Want dat alles heb ik en anderen reeds lang geleden gezegd in de Indische Krijgskundige Vereniging. En toch heeft men daaraan nooit de noodige aandacht geschonken!

Eene enquête door de Kamer ingesteld, zou al alles bewijzen!“

Tot dusver mijn deskundige voorlichter!

Dat het indertijd in het Indische leger op het mij bekende terrein (de Infanterie) niet deugde, heb ik toenmaals herhaaldelijk in dagbladen en tijdschriften openlijk aangetoond! Zonder eenige tegenspraak te ontmoeten. Ik herinner o.a. aan een artikel in het Bat. Nieuwsblad in December 1914, kort na de „mobilisatie“, waarin ik in een debat met een ander officier betoogde, dat wij (de infanterie-officieren) zonder morren onze troepen ter slachtbank zouden voeren!

Merkwaardige overeenkomst met de uitspraak van een intendant in het jaar 1920!

Intusschen..... is het diep-bedroevend, dat er jaar in jaar uit zoovele kostbare belasting-millioenen weggeworpen worden aan eene instelling, aan eene defensie, die — wanneer puntje bij paaltje moet worden gezet — niet voor haar taak berekend zal blijken.

Op het Departement van Koloniën, op het Indische Oorlogsdepartement (waar ik zelf een paar jaar werkzaam was) en bij de Indische Generale Staf..... is dat alles nog veel beter bekend. Al erkent men dat niet gaarne in het openbaar.

Nu echter de onweerswolken voorbij gedreven zijn en in den laatsten tijd Japan (laten we toch het

kind bij den naam noemen!) een zeer vriendschappelijke houding tegenover Nederland aan den dag legt, nu mag dit toch wel eens ronduit in het openbaar gezegd worden.

Eene „enquête“ door de Kamer zoude bovenstaande zeer ernstige klacht volkomen kunnen bevestigen!

Voor de bezetting van de Preanger-stelling zijn noodig drie brigades. Voor Soerabaja een brigade. Er is dan geen man in reserve! Nóch voor aanvulling! Sluit dat legertje veertien dagen af en schiet niet! Dan moeten allen zich overgeven.

Ziet daar in een paar woorden de toestand van het Indische leger! Weergegeven door een volkomen van de dessous op de hoogte zijnden Indischen Intendant!

Er worden tegenwoordig in Indië talrijke schietverenigingen opgericht! Vooral de „planters“ sluiten zich op deze wijze aaneen en krijgen langs dezen zijweg van de Regeering wapens en munitie!

Noodlottige consequenties van de „onthullingen“ in de beruchte Garoet-affaire!

Deelt men verscheidene telegrammen en vele persbeschouwingen door vijf (en dat kan men gerust doen), dan blijft er toch nog genoeg „fraais“ over, om te kunnen begrijpen, dat de planters op afgelegen ondernemingen zich tegenwoordig alleshalve „veilig“ gevoelen en..... dan is de oprichting van die schietverenigingen volkomen verklaarbaar.

Bij excessen van B-afdeelingen en dergelijke zou men al lang vermoord zijn, vóór er van Regeeringszijde hulp zou komen opdagen!

Het feit als zoodanig typeert echter den huidige toestand!

Den Haag, 3 Mei 1920. H. J. VERMEER.

Nederl.-Indische Officiers-Vereeniging.
 (N. I. O. V.)
 Afdeling 's-Gravenhage.

Elders een vergadering moettende bijwonen, konden wij niet op de vergadering van 20 Maart j.l. aanwezig zijn, terwijl door ongesteldheid van den secretaris de notulen buiten ons bereik waren. We zullen nu dan ook een overzicht geven van het verhandelde en op die algemeene vergadering, en van die op 28 April j.l. om 8 uur n.m., gehouden op verzoek van een tiental leden van N. I. O. V. in een der zalen van Café Hollands, Groenmarkt, 's-Gravenhage.

Zooals wij in ons verslag van de vergadering van 12 Februari, t.v. Koloniaal Weekblad van 26 Februari d.a.v., No. 9, aangaven, werd de pensioenregeling voor officieren commissoriaal gemaakt. Het ging om of het behoud der rangspensioenen, dan wel voor het komen tot z.g. diensttijdspensioenen.

In den boezem der commissie kwam men niet tot overeenstemming, zoodat de commissie zich splitste in twee sub-commissies, welke elk een verslag van hare bevinding uitbrachten.

I. De sub-commissie, voorstanders der rangspensioenen, grondde haar meening op het feit, dat de militaire bezoldigingscommissie (M. B. C.) in Indië zooveel mogelijk het voetspoor heeft gevolgd der voor de Ned. Landmacht geldende wedderregeling en slechts, wat de bezoldiging betreft, aansluiting zocht bij de tractementsregeling voor de ambtenaren B.B. Verder, dat de Indische Regeering het niet mogelijk acht, de regeling der officierspensioenen geheel te doen zijn als die der Europeesche burgerlijke ambtenaren.

Waar het legerbelang eischt dat officieren — voor hen ontijdig — het leger verlaten, als zij niet voor bevordering in aanmerking komen, moet ten aanzien van hun pensioensvooruitzichten een speciale regeling worden getroffen, omdat anders hun pensioen zeer laag kan zijn.

Als grondslag in 1880 werd voor de pensioenen aangenomen het activiteitstractement van de ranggenooten van het Nederlandsche leger.

Inrichting voor Complete Meubilerij
N.V. „L. P. SMULDERS' MEUBELFABRIEK“
 Tolbrugstraat 11 - BREDA - Tel. Interc. 235.

Behangerij, Stoffeenderij
 Mairassen

THE PH. VAN OMMEREN CORPORATION OF NEW-YORK
 New York, San Francisco (Cal.),
 42 Broadway. 64 Pinestreet.
 belast zich met:
Expeditie :: Assurantie
Opslag van goederen, enz. enz.
 Nadere inlichtingen worden gaarne verstrekt door
PHS. VAN OMMEREN, Rotterdam.

N.V. Brood- en Beschuifabriek
„DE OUDE VETTE HEN“
 DEN HAAG
 bij het Stadhuis
Alle soorten Brood, Beschuif, Banket, enz.
Lunchroom - Tea-Concert

Naamlooze Vennoetschap
Luxe-Auto Verhuuronderneming
 voorheen P. J. JANSEN.
Eenig adres: Koninginnegracht 1°.
 (over Hoofd-Ingang Dierentuin)
te 's-Gravenhage.
 Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852
Auto's voor Trouwgelegenheden
 en Maand-Auto's
Dag en Nacht geopend

NAAMLooZE VENNOETSCHAP
1/2 DE ERVEN H. VAN DIJK
 Hofleveranciers van wijlen Z.M. den Koning
Nieuwe Gracht 6 - Tel. 3416
UTRECHT
Leveranciers van Burger, Militaire- en Marine Kleeding
Indische Uitrustingen
 Reiziger door het geheele land te ontbieden.

WISBRUN & LIFFMANN.
 Voornestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.
DAMES MODEARTIKELEN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWELLEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.
BALARTIKELEN.

Adverteeren doet verkoopen

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuitfabriek

WALDORPSTRAAT 16—22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163

Beveelt zich bij Uwe

Leden aan.

Behalve GOED BROOD

wordt U een dividend

van 5 %o gewaarborgd.

124

Piano's, Orgels, Vleugels, Auto-piano's.

PIANO's in huur f 6.— per maand,
desgewenscht in huurkoop, bij

L. C. JACOBI, vh. Chef Firma J. F. CUYPERS,

Regentesselaan 123, bij Reg.pl. 49 SOERABAIJA.
Tel. H. 1403, 's-GRAVENHAGE.

STEMMEN - VERHUREN - REPAREREEN

**INDISCHE
UITRUSTINGEN**
VOORDEELIGST
ADRES:
**AU BON
MARCHÉ**
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

101

DE GROOTSTE KEUZE GRAMOPHONES EN PLATEN Merk „HIS MASTER'S VOICE“

bij **WILLEM SPRENGER.**

PASSAGE 46. Agent der Gramophone Comp. Ltd. DEN HAAG.
STEEDS HET NIEUWSTE!! Tel: 3778. STEEDS HET BESTE!!

De rangspensioenen zouden thans zijn te brengen in aansluiting met de pensioenregeling voor burgerlijke ambtenaren, echter met een zoodanigen bijslag, dat den kapiteins na volbrachten dienst f 5000.— 's jaars verzekerd zij, overeenkomende met de tegenwoordige bezoldiging van een ranggenoot van het Nederlandsche leger.

Het afdelingsbestuur kon zich met de zienswijze der sub-commissie niet vereenigen. Immers de M. B. C. volgde het voetspoor der Nederlandsche wedde-regeling. De Indische Regeering acht gelijksoortige regeling van de militaire en civiele pensioenen niet mogelijk, uithoofde van de omstandigheid, dat zij zich het recht wenscht voor te behouden om op grond van leger- en promotiebelangen officieren, die recht op pensioen hebben en niet voor bevordering in aanmerking komen, uit den militairen dienst te ontslaan.

Waar in Nederland de tractementen der Nederlandsche officieren in 1880 en zelfs in 1914, vergeleken bij burgerlijke ambtenaren, abnormaal laag waren, werd eerst in 1918 aan dien vicieuzen toestand een einde gemaakt. Ook in Indië zullen nu de officierstrattemeten in overeenstemming worden gebracht met die van andere ambtenaren in staatsdienst. Hiermede houden de pensioenen verband. Werd voor een kapitein f 5000.— gesteld, dan zou het legerbelang geschaad worden, omdat vele voor de hoogere rangen het meest geschikte kapiteins ontijdig het leger zullen verlaten om in andere betrekkingen hun geluk te beproeven.

II. De sub-commissie voor de diensttijdpensioenen grondde haar meening op het volgende:

De M. B. C. hield in de eerste plaats rekening met den diensttijd, in de tweede plaats met den rang en ontwierp in verband hiermede de bezoldigings-schalen. De Nederlandsche Regeering was in beginsel voor eene regeling der pensioenen van officieren als die der burgerlijke ambtenaren en nam slechts noodgedwongen haar toevlucht tot de rangspensioenen. Doordat thans de bezoldigingen der officieren bij verschillende wapens en diensten gelijk zijn, zijn de bezwaren tegen diensttijdpensioenen ondervangen. Bij verhooging der wedden worden de pensioenen automatisch verhoogd. Verdienstelijke officieren komen daardoor er toe zich aan het leger te blijven wijden.

Waar de verlofsbezoldiging der officieren in overeenstemming wordt gebracht met den civielen grondslag, verdient het aanbeveling dit ook ten opzichte van de pensioenen te doen geschieden, d.i. 4 maal het gedurende de laatste twee jaren genoten maand-trattement.

Bij een pensioenneming na 20 jarigen tropendienst op 42- en 44-jarigen leeftijd is dan echter het pensioen te gering en kan niet door doordienen vermeerderd worden. Een minimum pensioen van f 4000.— voor een kapitein zou dus moeten worden vastgesteld. Verder zouden de pensioenen dan zijn:

majoor na 24 jaren f 4900 's jaars;
overste na 26 jaar f 5800.— 's jaars;
kolonel na 30 jaar f 8600 's jaars;
generaal-majoor met meer dan 31 jaar werkelijken dienst f 10.000.—.

Het bestuur der afdeling 's-Gravenhage vereenigt zich met deze voorstellen.

De sub-commissie voor de rangspensioenen zette haar standpunt nader uiteen, legde vooral het zwaartepunt op het gedwongen verlaten van den militairen dienst. Echter niet alleen gedwongen gaat men heen, andere omstandigheden, onafhankelijk van den wil, leiden er toe, d.i. lang verblijf in de buitenbezittingen, opvoeding kinderen, enz. Ook dan moet den gepensionneerden officier een dragelijk bestaan verzekerd zijn.

Het bestuur verdedigt daartegenover zijn standpunt, dat door meerderen wordt bijgevalen. Over het minimum-pensioen voor een kapitein wordt van gedachten gewisseld en ware dit op f 4800.— te stellen. De meerderheid verklaart zich voor het diensttijdpensioen. Het voorbrengen der beslissing der af-

deeling zal aan het hoofdbestuur in Indië worden overgebracht.

Het 2e punt der agenda, bespreking van een verzoekschrift van de Vereeniging van Indische verlof-gangers, kan achterwege blijven, omdat door den Minister weder de verlofstrattemeten met 50 pCt. verhoogd werden. In een motie wordt deze vereeniging voor haar actie dank betuigd.

Eene poging, aangewend bij de Directie der Rott. Lloyd, om de gelegenheid te heropenen passagieren uitgeleide te doen, had niet het zoo gewenschte resultaat.

Hiermede werd de vergadering van 20 Maart be-sloten.

De vergadering van 28 April j.l. werd door een 10-tal niet-leden van N. I. O. V. bijgewoond.

Kapitein Brusse, die de vorige vergadering niet heeft bijgewoond, wijst op het verschil in gezichtepunt dat is blijven bestaan. De kwestie is van groot en te ingrijpend belang om deze te laten rusten en men moet tot oplossing komen. De M. B. C. heeft niet voldoende rekening gehouden met de waardevermindering van het geld. Hij is voor eene special-pensioenregeling voor officieren, die niet mogel-doordienen en gedwongen worden heen te gaan. Om thans behoort z.i. als basis voor het pensioen van den Indischen officier genomen te worden het activiteitstrattement van zijn Nederlandschen ranggenoot. De gepensionneerde Indische officier moet zich bij zijn terugkeer in Nederland weder aanpassen aan de toestanden aldaar, waaraan hij ontweent is. Bij sollicitaties vischt hij gewoonlijk achter het net. Hij heeft zijn bezwaren, die door velen achter hem staan, gedeeld worden, neergelegd in een verzoekschrift met uitvoerige toelichtingen. Zij wenschen deze onder de aandacht van den Minister te brengen zelfs buiten N. I. O. V. om. Naar aanleiding hiervan ontwikkelt zich een levendig debat, waarbij allerlei grieven en noodtoestanden te berde worden gebracht. Kolonel Gooszen, als lid der Ver-tegenwoordiging in Nederland, wijst er op dat het zwaartepunt ten opzichte van beslissingen te nemen ten opzichte van ambtenaren en officieren wel berust in Nederland, doch in deze materie steeds het advies van Indië — vooral van den Volksraad — den doorslag geeft. Hij raadt daarom aan het request te stellen in handen van de Ver-tegenwoordiging in Nederland ter spoedige overbrenging bij het Hoofdbestuur in Indië.

Met op één na algemeene stemmen werd besloten het request met nota te overhandigen aan de Ver-tegenwoordiging in Nederland, met verzoek dit request te zenden zoowel aan het H.B. in Indië als aan Z.E. den Minister van Koloniën.

Mocht de ver-tegenwoordiging hiertoe niet wenschen over te gaan, dan zal het request, door alle voorstanders persoonlijk ondertekend, aan Minister en Kamer worden aangeboden.

Verder werd met vrijwel algemeene stemmen aangenomen een door het Bestuur voorgestelde motie, waarin wordt uitgesproken den wensch om de inkomens der hier te lande te werk gestelde officieren — voor zoover zij reeds in Indië zijn geweest — te berekenen op geheel dezelfde wijze als voor de hier te lande te werk gestelde burgerambtenaren geschiedt. Deze inkomens zouden dan bedragen het verlofs-trattement vermeerderd met $\frac{1}{2}$ deel van de inkomens van den met den officier in positie gelijk gestelden burger ambtenaar. Dit in te gaan van 1 Januari 1920.

Ook wordt besproken de toelage, toegekend voor eerste uitrusting bij eene indienststelling hier te lande.

De voorzitter deelt mede, dat de verlofstrattemeten voorloopig met 50 pCt. worden verhoogd en dat de doorvoering wachtte op 't vaststellen der nieuwe tractementen. Deze regeling wordt gerekend in te gaan met 1 Januari 1920 en zal 10 Juni a.s. per maand worden uitbetaald. De toelage bij de Koloniale Reserve vervalt met het oog hierop met 1 Mei. Verder wordt verwacht de uitkeering van 1 maand verlofstrattement, in Mei.

Op de nog in te dienen suppletoire begroting is

O. J. STUUT, 'S-GRAVENHAGE

CHARLOTTE DE BOURBONPLEIN 28 - TELEF. 5073

Comestibles - Koloniale Waren

UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT ARTIKELEN EN
PRIMA WAREN.

Bediening aan huis zonder prijsverhoging

J. P FLECK - Utrecht

Lijnmarkt 19 - Intercomm. Telefoon 1078

COMPLETE WONINGINRICHTINGEN
Behangerij Stoffeerdery
... Matrassen en Beddenfabriek

ALLE SOORTEN DEKENS MOTZUIVERING

Adverteeren doet verkoopen.

Zeebaboe's en Jongens beschikbaar.

Te bevragen in „PERSINGGAHAN”

Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

door den Minister gebracht verhooging der militaire pensioenen vanaf 1 Januari 1920 met 40 pCt. voor die tot en met f 2000.—, daarboven 33 pCt. Na voteering door de Kamers zal dit ten spoedigste worden uitgevoerd.

In het request van de Vereeniging van Indische verlofongangers werd als basis aangenomen het activiteitscontractement. Voor tractementen van f 250.— en minder zou het verlofcontractement dan zijn 100 pCt., van f 250.— tot f 600.— van de eerste f 250.— ook 100 pCt., van de volgende f 350.— 70 pCt., voor tractementen boven f 600.— voor het meerdere 60 pCt. Deze schaal, toegepast op de verlofcontractementen van officieren, belooft eene belangrijke vooruitgang en verbetering.

Verder besloot de afdeeling op voorstel van het bestuur met algemeene stemmen de Vertegenwoordiging uit te noodigen uit de kas een batig bedrag te storten tot oprichting van het Monument Verbraak. Hierna wordt de zeer geanimeerde vergadering gesloten.

Middelbare Koloniale Landbouwschool te Deventer.

Velen staan nog in dubio, waarin en waar ze hun studie zullen vervolgen, wanneer ze hun eindexamen 3-jarige cursus H.B.S. of daaraan gelijkstaande examens hebben afgelegd. *)

Wanneer de lezer nog niet besloten is, waar naar toe te gaan (of de voogd, waar z'n pupil naar toe te zenden), dan is het hem waarschijnlijk wel aangenaam even, behalve aan kantoorbetrekkingen, ook aan de cultures in Oost- en West-Indië herinnerd te worden.

Een driejarige opleiding op de M. K. L. S. te Deventer geeft aan de leerlingen een theoretische vooropleiding, doch tevens wordt door de werkzaamheden in de smederij, de timmerwerkplaats en den tuin getracht hun praktischen blik te ontwikkelen. In de 2e klasse wordt men voorts nog praktisch werkzaam gesteld op een boerderij.

Voor diegenen, die eindexamen 5-jarige H.B.S. behaald hebben en in staat zijn de 2e klasse der M. K. L. S. te volgen, zal — wanneer de nieuwe regeling (die in bespreking is) dat de cursus 6 halfjaarlijksche verhoogingen kent, doorgaat — het gemakkelijker worden gemaakt, om zich bij te werken in de landbouwkundige en andere vakken, die niet onderwezen worden in de 4e en 5e klassen der H. B.S.-en.

Zij kunnen n.l. in 't eerste halfjaar der 2e klasse zich bijwerken en in 't 2e halfjaar mee opwerken met diegenen, die de eerste klasse van de M. K. L. S. en dus bovenstaande vakken gevolgd hebben.

Misschien is hier een woord over de amusements, die ons te Deventer geboden worden, niet ongepast.

Ten eerste biedt het Landbouwcorps het gezellige samenzijn van de L'ers onder elkaar op de sociëteit, waar tijdschriften, couranten enz. ter lezing liggen en waar gezellige avonden, opgeleurd door 't Landbouwtijdschrift, geen zeldzaamheid zijn. Bij de „Kalongs” wordt de scherm- en bokskunde beoefend. „Studiebelangen” zorgt voor goede lectuur. En zoo is er meer, o.a. biedt Deventer zelf zijn mooie omstreken en de IJssel niet te vergeten, welke golven

*) Zij, die overleggen het diploma van te zijn geslaagd voor het eindexamen van een hogere burgerschool met driejarigen cursus, of het bewijs te zijn bevorderd tot de 4e klasse van een hogere burgerschool met vijfjarigen cursus, of het diploma B der examens van meer uitgebreid lager onderwijs, kunnen geheel of gedeeltelijk, en zij, die overleggen het bewijs van te zijn bevorderd tot de 4e klasse van een gymnasium, kunnen gedeeltelijk van het afleggen van het toelatingsexamen tot de eerste klasse worden vrijgesteld door den directeur en de door dezen voor het afnemen van het examen aangewezen leeraren. Zij moeten tevens overleggen de cijfers, bij een door hen afgelegd examen, als bedoeld in het vorige lid, behaald en de rapporten in hun laatste schooljaar.
(Uittr. Art. 54 Reglement van de leerlingen).

Electro-Technisch Bureau
H. VAN ZIJL
Fr. Valentijnstraat 102 DEN HAAG Tel. H. 8017

Licht, Kracht, Verwarming, Schel-
... en Telefoon-Installatiën. ...

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS. WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.
Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw,
Piet Heinplein, Tel. $\begin{cases} 1587 \\ 1588 \end{cases}$ 123
Bijkantoor: DEN HELDER,
Hoofdgracht 37, Tel. 83.

de kano's van de roeivereniging „Daventria” klieven! Voorts brengen nog de verschillende tennis-, korfbal-, hockey- en voetbalclubs den leerling ontspanning in zijn vrijen tijd.

Inlichtingen omtrent toelatingsexamens worden vanwege de school verstrekt. Aangifte van leerlingen vóór 1 Juli.

A. V.

„Ziekenverpleging in Indië”

Over dit onderwerp hield mevr. N. Stokvis-Cohen Stuart, Gouvernementsarts te Semarang, op Dinsdag 27 April j.l. om 8 uur nam. in „De Twee Steden” eene lezing met lichtbeelden voor de Ver. „Het Roode Kruis”, welke werd bijgewoond door H. M. de Koningin Moeder en Z. K. H. den Prins der Nederlanden.

Spr. releveerde, hoe zij 5 jaren geleden reeds getracht heeft hier te lande belangstelling te kweken voor het toen kortelings opgerichte internaat voor inlandsche meisjes te Semarang, waar deze voor verpleegster en ook voor vroedvrouw worden opgeleid, en wil thans nagaan wat sedert dien te Semarang en ook elders werd bereikt.

Alle aandacht wordt door den Burgerlijk Geneeskundigen Dienst gevestigd aan de opleiding van medisch hulppersoneel, dat in Indië goede diensten kan verrichten en dien dienst, gezien het groot tekort aan artsen, van groot nut kan zijn. Hoewel medische hulp door halfbevoegden wordt verleend, is dit beter dan den nood te laten voortbestaan. Bovendien heeft de inlandsche verpleegster en geneeskundige meer het vertrouwen van het eigen ras en weet medische hulp en hygiënische maatregelen beter ingang te doen vinden, dan zulks den Europeaan mogelijk is. De inlanders in den kampong hebben op 't oogeblik bijna geen medische hulp. Wel is men in Semarang thans een soort wijkdienst begonnen, doch deze kan niet meer verrichten dan het verlenen van eerste hulp. Wij moeten den menschen leeren, die hulp te vragen.

Een groote hulpverlening en voorlichting kan echter slechts tot stand komen door het oprichten van eenige goed ingerichte hospitalen. Echter hiervoor is geschoold personeel noodig, in de eerste plaats verpleegsters. Hiertoe kunnen inlandsche meisjes worden opgeleid, door bekwame en toegewijde Europeesche verpleegsters. Voor deze is in onze koloniën, ook wat de verpleging zelve betreft, een schoone taak weggelegd, welke echter zwaar is en den geheelen mensch vordert. Spr. verwacht veel van den arbeid op medisch gebied in het inlandsch milieu van de inlandsche verpleegster en vooral der vroedvrouw, wier voorschriften door de bevolking gaarne worden opgevolgd. Door den artsennoed heeft de Inlandsche verpleegster een veel zelfstandiger werkring dan een verpleegster hier te lande. Nood breekt hier wet en het is beter iets dan niets te doen.

Spr. geeft verder een overzicht van de opleiding en den duur daarvan, ook hoever deze gaat. De verpleegsters kunnen een diploma mantri le klas behalen. De inlandsche meisjes zijn zeer geschikt om opgeleid te worden, leergierig en handig. Voor leiding zijn zij echter, ook na 't behalen van het diploma, minder geschikt, uit gebrek aan organisatietalent en omdat zij hun ondergeschikten niet goed aandurven.

De verhouding van de Europeesche zusters tot de leerlingen is een moeilijke, omdat zij den zaaldienst onder zich hebben, welke den geheelen dag aanleiding geeft tot op- en aanmerkingen. Bij de leerlingen moet de overtuiging gekweekt worden, dat er belangstelling voor haar is, ook buiten het werk. De verhouding tot de doktoren is beter; dezen geven theoretische lessen, waarop de leerlingen bijzonder gesteld zijn.

Riep spr. 5 jaar geleden financiële hulp in voor het Internaat te Semarang, thans roept zij bovendien den steun in voor haar arbeid: „opleiding van inlandsche ziekenverpleegsters en vroedvrouwen”, welke zij slechts op succesvolle wijze zal kunnen voortzetten, indien de noodige werkkrachten zich er aan zullen willen wijden.

123

KEPPEL-HESSELINK & Co. WIJNHANDELAREN

Kantoor: Den Haag, Corn. Speelmanstr. 32. Tel. H. 4778

Tijdelijk aanbod:

ST. ESTÈPHE per flesch . . . f1.25
„ 50 flesschen f1.20

geurige belegen Tafelwijn FRANCO. 40L

Vraagt Proefflesschen.

Monarch
Schrijfmachine

HOOFDAGENTEN
HEYENBROCK HASELAGER & Co.
AMSTERDAM-ROTTERDAM
DEN HAAG.

142

CHIRURGISCHE INSTRUMENTENFABRIEK MARTIN LOTH

Westerstraat 14 UTRECHT (Holland) 210

SPECIALITEIT Complete Installatie van Operatie-, Sterilisatie- en Verbandkamers, Instrumentenkisten voor schepen, Plantages en Mijnen

Export O. en W. Indië, Z.-Afrika - Catalog. op aanvraag

Firma H. RAHR, Utrecht

AGTER ST. PIETER 4 TELEFOON 443

OPGERICHT 1835. 301

Piano- en Muziekhandel.

GEBRS. VLES - LEIDEN

Kleermakerij

BREESTRAAT 177 TELEFOON No. 393

Steeds de nieuwste
Engelsche Stoffen
in groote keuze voorradig. 191

& Uitrustingen voor Indië &

M. VISSER,

voorh. A. J. RODBARD.

Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.

Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken
REPARATIE-INRICHTING.

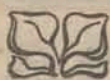
Adverteeren doet verkoopen.

Een keurig,
zeer gewild,
tevens praktisch

CADEAU VOOR DAMES

IS

François Blom's Moderne Kookkunst

VERZAMELING

VAN

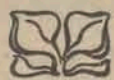
uitgezochte en beproefde Recepten, Opmerkingen over het toedienen der spijzen en wijnen, over het samenstellen van Menu's, opmerkingen over gereedschap, voorraad, enz.

BENEVENS RUIM

100 Afbeeldingen
van Opgemaakte Schotels

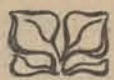
EN EEN

ALPHABETISCH REGISTER

BEKROOND MET DE GOUDEN MEDAILLE

op de Voedings-Tentoonstelling te Parijs 1889 en de Kookkunst-Tentoonstellingen te Antwerpen 1889 en 's-Gravenhage 1892 en met het Eere-Diploma op de Tentoonstelling te 's-Gravenhage 1905.

Ingenaaid f 4.- In linnen stempelband f 5.-

Verkrijgbaar in den Boekhandel en bij de Uitgeefster de N.V. TEN HAGEN, Den Haag.

J. M. van KEMPEN & ZONEN

Kon. Ned. Fabrik van Gouden en Zilveren Werken.
VOORSCHOTEN.

FILIALEN te Weltevreden, Rijswijk 17; 198
's-Gravenhage, Plaats 2; Rotterdam, Hoofdsteeg 26;
Utrecht, Cboorstraat 32; Middelburg, Lange Delft 138.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De planters en de Regeering.

Het artikel „de G.-G. en de Ind. volksbeweging“ van de „Sum. Post“ (Kol. Wkbl. No. 17) werd met volle instemming door de „Java Bode“ overgenomen, doch door het „Soer. Hbl.“ en het „N. v. d. D.“ bestreden. De Java Bode gaat verder op dit onderwerp door en zegt o.a.:

Het blijft een kwestie van inzicht in de verhoudingen in onze dagen. Het is een vraag hoe men reageert op wat zich thans, in heel de wereld, aan ons oog vertoont. Het is het standpunt, waarop men zich plaatst bij de beoordeling wat thans onze maatschappij beroert. Als het „N. v. d. D.“ de Indische regeering slap noemt, hoe noemt het dan de regeeringen in andere landen, waar het gist, waar telkens bloedige opstootjes voorkomen, waar het economisch leven wordt ontwricht door stakingen, waar aanslagen op autoriteiten en politiedienaren voortdurend voorkomen, zooals in Ierland.

De Java Bode heeft indertijd de rede van den heer Stortenbeker, evenals die van den heer W. de Vos (Kol. Wkbl. No. 5) opgenomen. Thans stelt het blad hiertegenover de redevoering van den heer Ottolander te Djember.

De heer Ottolander is van meening, dat beide redevoeringen den indruk geven van eenzijdigheid. De volkeren van dezen Archipel hebben evenveel recht zich tot vrije volkeren of tot een vrije natie te ontwikkelen, als wij dit 300 jaren geleden hebben gedaan.

Wat de houding en het beleid van den werkgever betreft, kan de heer O. zich volkomen vereenigen met het door den heer Zuiderhoff verklaarde in diens rede te Malang:

„Onze menschen moeten goed gehuisvest, verzorgd en betaald worden. De ondernemingen, die voor een behoorlijke betaling van hun werkvolk zorgen, die betalen het loon dat is overeengekomen, die niet steeds uit zijn op kleine voordeeltjes ten koste van het werkvolk, die niet steeds korten van het loon en die het volk dagenlang laten wachten op betaling, zijn er steeds het beste aan toe en komen op den duur het voordeeligst uit. In de Mozaische wetgeving staat zulks reeds voorgeschreven. Onze regeering is van plan minimum loonen bij de wet vast te stellen. Het is wel jammer, dat dit noodig wordt geoordeeld.

Een tweede punt, door den heer Z. genoemd, is het terugbrengen der onnoodig hooge prijzen van voedsel, kleeding en verlichting op de ondernemingen, door middel van coöperatie. Het is onbetwifelbaar, dat door aankoop in het groot de tegenwoordige detailprijzen kunnen worden gedrukt.

Als derde punt werd genoemd: Het oprichten van scholen op de ondernemingen. Ondernemingen, die veel vaste opgezeten hebben, kunnen best schooltjes oprichten, waar lezen, schrijven, rekenen en licht landbouwonderwijs aan de mannen, en naaien, verstellen en koken aan de meisjes zoude worden onderrecht.

Een vierde punt was: ziekenverpleging. In dat opzicht staat Banjoewangi er goed voor.

Ten laatste: De houding van het personeel. Tegen nieuwelingen uit Holland zeg ik altijd: het moeilijkste in het vak is het overweg kunnen met Inlandsche werklieden; maar het is zeer gemakkelijk, als men ze beschouwt als menschen.

De heer O. schaarft zich eveneens aan de zijde van den heer Zuiderhoff, die het een verkeerde politiek vindt, stelling tegenover de S. I. te nemen en de planters opwekt met haar in contact te komen en leiding te geven.

„Ik sluit mij, zeide de heer O., geheel bij deze meening aan. Ook hier is gebleken, dat de beweerde nadeelige invloed van de S. I. op de ondernemingen in het algemeen niet bestaat. Ik sta op zeer vriendschappelijke voet met den voorzitter dier vereeni-

E. VAN EMBDEN

In- en Verkoop van
uitsluitend eerste soort nieuwe en tweede hands
MEUBELN, PIANO's, BRANDKASTEN,
KANTOORMEUBELN, enz.

Schiekade 207 - ROTTERDAM - Telef. 1013
(naast Astoria Bioscope)

ging te Banjoewangi en besprak met hem en andere Inlandsche leiders vaak maatschappelijke langten. Met den voorzitter der Centrale S. I. besprak ik ook eind 1918 mijn project voor het aandeel der erfpachtsondernemingen in de voedselvoorziening. Dat zijn oordeel onverdeeld gunstig was stelde ik op hoogen prijs. Dat van dit project, niet tegenstaande de medewerking, die ik van de verschillende besturen der vereenigingen ondervond, slotte niets is terecht gekomen, is voorzeker niet mijn schuld.

Het is niet mijne bedoeling u te bewegen alles goet te keuren, wat alle S. I. vereenigingen doen, maar wel verzoek ik u, niet alles wat zij zeggen of doen onbedachtzaam te veroordeelen of in een kwaad daal licht te stellen.

En nu het Regeeringsbeleid.

„Er wordt door sommigen in de laatste twee jaren nogal veel op het regeeringsbeleid afgegeven, en moet veelal de G.-G. zelf het ontgelden. Het komt mij voor, dat het onverstandig is van de erfpachters daaraan mee te doen. Het beginsel van erfpacht staat aan den democratischen kant, en is in zijn oorsprong door vrijzinnigen ontworpen, tegenover de conservatieven, die vasthielden aan het cultuurstelsel. Er is door de regeering nog geen enkele maatregel genomen die tegen de erfpacht ingaat, zoodat ook uit die hoofde oppositie tegen de regeering door de erfpachters mij onverklaarbaar toeschijnt. Ik meen dat onze regeering en onze G.-G. nog meer recht hebben op den steun der erfpachters, dan van alle andere klassen der Indische maatschappij. De erfpacht staat juist, wat de basis van elke landbouwonderneming is, n.l. het grondbezit, op een zuiver standpunt. Er is dus geen kwestie van, dat ooit het tegenwoordige regeeringsinzicht in conflict zal komen met de erfpacht als zoodanig. Wel kan er conflict komen in zake den door ons gebruikten arbeid.

De regeering laat blijkbaar het oude liberale idee van geen bemoeienis met den vrijen arbeid varen. Men helt meer en meer over naar het denkbeeld, dat een arbeider loon moet hebben naar behoefte. Door de instelling van minimum loonen zal een stap in die richting worden gedaan. Behalve de loonkwestie zullen er nog wel meer maatregelen komen, waartegen we gaarne zullen opponeeren. Ik neem alleen maar de belastingkwestie, daar het zeker is dat onze producten zeer zwaar zullen worden belast. De N.-I. schatkist moet echter worden bijgestaan en de tegenwoordige prijs onzer producten maakt een flinken bijstand van onzentwege mogelijk. De oppositie tegen den G.-G. alleen te baseeren op zijne maatregelen voor de zelfontwikkeling der N.-I. volkeren acht ik eenigszins dwaas. Deze oppositie te baseeren op het zooveel mogelijk toelaten van het vrije woord is beneden de traditie van een waar Nederlander. Enkele zinsneden uit de rede, die door den G.-G. is uitgesproken bij de opening van de zitting van den Volksraad in 1919, illustreeren deze mijne in het kort aangeduide meening.

Industrieën.

De steen- en pannenindustrie te Sokka (Zuid Keedo) heeft in den laatsten tijd, dank zij den heer Schoon, directeur der ambachtsschool te Keboemen, een hooge vlucht genomen. Per maand worden 1.500.000 pannen en 800.000 baksteen afgeleverd. Het product wordt ook uitgevoerd naar China en Japan.

In Deli maakt men de pannen zelf. De heer Colijn, broeder van den ex-minister, bestudeerde daartoe indertijd het werksysteem te Sokka. Evenzoo gaan men te werk in het Palembangse, waartoe de heer Schoon aldaar vertoefte. De S. S. verleent steeds veel steun aan het Sokka-bedrijf. De S. I. bleef buiten de pannenbakkerij. (Soer. Hbl.)

Te Bandoeng is sedert kort een inrichting gereed gekomen, welke kan worden beschouwd als een eerste stap door de Regeering gedaan om de aardewerkindustrie in deze gewesten vooruit te brengen: een enkel gebouw, een laboratorium voor ceramiek, in hoofdzaak bestemd voor onderzoek op bruikbaarheid voor de aardewerk-industrie van Indische grondstoffen.

Electro-techn. en Mechanisch Bureau „HOLLAND“ ANNA STRAAT 17 - DEN HAAG

Electriciteit op elk gebied.
Groote keuze Electricische Ornamenten, enz.
Baden, Geysers, Waschtafels.

♦♦♦ AUG. SAVELKOUL - AMSTERDAM ♦♦♦
SINGEL, HOEK HEILIGENWEG 20
Batavia - Semarang - Soerabaya - Bandoeng
HEERENKLEEDING NAAR MAAT
Indische Uitrustingen
Vraagt geillustreerden Catalogus. ♦♦♦

LENSVELT NICOLA
Den Haag Holland
Beschuit en Roggebrood voor export.

GRAND HOTEL COOMANS
ROTTERDAM - HOOFDSTEEG
Hotel bevat 250 Kamers met stroomend koud en warm water; 30 Kamers met Badkamers verbonden.
Logies met Ontbijt vanaf f 3.25 per persoon.
De aandacht wordt gevestigd op de moderne Tearoom, uitkomend aan den Houttuin en op het daarachter gelegen luxe ingericht Restaurant BRISTOL.
De Directeur: H. HOLTHAUSEN.

Hotel-Café-Restaurant „SUISSE”
Amsterdam
72 Kamers. Badkamer op iedere Etage.
Centrum der stad. Dir. H. P. ALBERTS.

ten. De heer F. J. M. Koenig kwam als „consultant” voor deze industrie uit Holland. Deze bekwaam technicus worden echter de krachten onthouden, welke hij zoo dringend behoeft: een kwestie van geld. In Duitschland wordt jaarlijks 1.000.000 mark beschikbaar gesteld voor de betaling der kosten, gedaan voor de staatsfabrieken en diverse vakscholen voor ceramiek. In Frankrijk geniet de staatsporcelein-fabriek te Sèvres 700.000 francs aan jaarlijksche subsidie. Dit in de landen, waar de industrie der ceramiek reeds zoo'n groote ontwikkeling heeft bereikt. Het doel, dat men zich te Bandoeng voorstelt te bereiken is waard dat er geld voor uitgegeven wordt. (Soer. Hbl.)

doch dan in de combinatie „Kala-Makara”, herhaaldelijk voorkomt. Voor kenners van batikmotieven is hier dus wel iets te leeren.
De collectie is te zien bij „Maison Moreels”; de eigenaar, de heer van der Aa, heeft zich welwillend met den verkoop belast.

Parkhotel
van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.
EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
Centrale Verwarming, Electrisch Licht, Baden, Rustige ligging.
Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Als vaststaand kan worden aangenomen, dat in 1922 door den Limburgschen fabrikant van porcelein en aardewerk, den heer Regout, een fabriek op Java zal zijn opgericht. Gehoopt wordt, dat zij de concurrentie tegen het Amerikaansche fabriek zal kunnen opnemen, vooral wat de kwaliteit betreft, welke momenteel bij de Amerikaansche achterstaat. (Deli Crt.)

UIT DE INDISCHE PERS.

De intellectueele ontwikkeling van de inheemsche vrouw in Engelsch Vóór-Indië. Waar deze ontwikkeling van de inlandse vrouwen in Ned.-Indië op het doode punt schijnt te zijn gekomen, daar wordt, zoo mogelijk tot opwekking en navolging, door een schrijver in de *Kaem Moeda* van 23 Januari 1920 een beeld gegeven van de intellectueele ontwikkeling der inheemsche vrouw in Engelsch Vóór-Indië, waaruit men kan zien, waartoe deze op intellectueel gebied in staat is en welken invloed zij reeds op den algemeenen gang van zaken uitoefent.

Hotel VAN DEN ABEELEN
SCHEVENINGEN
Het geheele jaar geopend.
Centrale Verwarming - Lift en Baden - Matige prijzen
Aanbevelend, P. ENGELS.

De steeds toenemende belangstelling in Zweden voor Ned.-Indië was oorzaak, dat de heer Sjörgen, handels-attaché, verbonden aan het Consulaat-Generaal van Zweden te Batavia, zooveel doenlijk wil trachten *Zweedsche artikelen op de a.s. N.-I. Jaarbeurs* te exposeren. (Java Bode.)

Vele Engelsch-Indische vrouwen, die den Mohamedaanschen godsdienst belijden, volgen nog het gebruik der Arabische vrouwen en bedekken, als zij zich in het openbaar vertoonen, het gelaat met een sluier.

„DE BIJENKORF”
Lunch- en Tearoom
Koude- en Warme Schotels
WAGENSTRAAT 45 DEN HAAG

De heer J. C. van Hartingsveldt schrijft aan de „Loo.”: Nieuwe opvattingen, nieuwe denkbeelden beken zich allerwege op Java baan, waarvan de uitingen helaas niet altijd even sympathiek zijn. Toch vallen er, en dit vooral onder de meer ontwikkelde, pogingen aan te wijzen om niet alleen door politieke redevoeringen land en volk op te heffen; en hieronder valt zeer zeker te rekenen het streven van de echtgenoot van den Sultan Sepoeh van Cheribon, om de batikkunst in haar naaste omgeving op te heffen en te veredelen.

Doch sedert het onderwijs ook tot de lagere klassen in Engelsch-Indië is doorgedrongen en zijn invloed heeft doen gelden, is er onder leiding van mevrouw Sarojini Naidit een beweging in het leven geroepen, welke ten doel heeft de Engelsch-Indische vrouw algeheele vrijheid van beweging te geven en tal van oude gebruiken af te schaffen.

Het meest aan te bevelen
INDISCH RESTAURANT
LAAN VAN MEERDERVOORT 68, DEN HAAG
Dagelijks geopend van 12 tot 9 uur.
Uitsluitend Indische Tafel.
Directeur: J. VAN GEEMERT.

Wanneer over batikwerk gesproken wordt, denkt het meerendeel der Europeanen zich als plaats van herkomst slechts Pekalongan, Solo en Jogja. Cheribon en voornamelijk het op ongeveer 5 paal afstand gelegen Plered (Troesmi) is echter een zeer voornaam centrum van tjap- en batikindustrie, met een zeer geprononceerd eigen karakter. Vooral het Cheribonsche rood heeft een nuance (naar het paarse), die nergens op Java geïmiteerd kan worden, doch ook de specifiek Cheribonsche motieven wijken in de meeste gevallen af van die van Solo en Jogja. (In Pekalongan hebben Europeesche dames aan de motieven een Westersch karakter gegeven).

Deze vrijheidsprinses is eene algemeene bekende persoonlijkheid in Engelsch-Indië, die reeds naam heeft gemaakt door de uitgave van hare verzen en zangen en door haar kennis en tact tal van hare sexegenooten tot volgelingen heeft gemaakt, w.o. ook zij die zich van de bestaande knellende banden wilden ontdoen. Haar taak is zonder twijfel moeilijk, want volgens de laatste authentieke statistische gegevens zijn er in Engelsch-Indië van de 212 miljoen inwoners slechts 53 miljoen die lezen en schrijven kennen, terwijl de anderen veelal in dom bijgeloof voortleven. Voor hen den weg tot vrijheid voor te bereiden heeft veel bezwaren in.

Maison van Wijk
Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665
UITZENDING VAN DINERS vanaf f 0.90
Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van Dejeuners, Diners en Soupers.
KOUDE EN WARME SCHOTELS. J. H. M. KOETS

Doel van de Raden Ajoe Sultan Sepoeh is nu om de oude Cheribonsche patronen zooveel mogelijk in ere te herstellen, daar vooral de tjap-industrie zich meest van Solosche en Jogjasche stempels bedient, zoodat de inheemsche motieven steeds zeldzamer worden. Om dit te bereiken zijn op het oogenblik in de Kraton Kesepoehan verscheidene batiksters aan het werk, wier product echter verkocht moet worden. Op mijn verzoek wordt hier te Semarang een keurcollectie ten toon gesteld, speciaal vervaardigd voor Europeanen, zooals tafel- en kapstokkleedjes, bladwijzers, teacosies, kussens, damestassen enz. Op elk stuk is behalve de plaats van herkomst n.l. „Kraton Kesepoehan” de naam van het gebezigde motief in gebatikte letters vermeld, welke motieven dikwijls ten nauwste samenhangen met de Cheribonsche geschiedenis. Zoo is bijv. het motief „Soenjaragan” niet te verklaren, als men niet weet, dat Soenjaragi of Soeniaragi het lustverblijf der Cheribonsche sultans is, terwijl „Kreta djati soera” de tot op heden nog aanwezige, schoon onbruikbare statiegewagen der sultans voorstelt, waaraan talrijke geschiedkundige en legendarische herinneringen verbonden zijn. Verder is verscheidene malen het zeer fraaie „Makara”-motief gebruikt, dat voor zoover mij bekend, in de Midden Javaansche batikkunst niet voorkomt, ofschoon het één van de oudste Javaansche versieringen is, en aan den Boroboedoer,

Niettemin zegt een hoofdredactrice van een der groote Nieuwsbladen, dat, al is van het aantal Engelsch-Indische vrouwen nog geen 1 pct. geschoold, dit toch geen reden is om zich van het streven tot ontwikkeling van het eigen ras te onthouden en de vrouwen te dwingen tot jonge huwelijken.

Het sedert 1911 gevestigde
Indisch Restaurant „Waroeng Djawa”
Kortenaerkade 10, Den Haag, Tel. 4882
heeft geen filialen.
TEVENS UITZENDING VAN DINERS.

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. Krul
Salon de Rafrâchissements
NOORDEINDE 44 DEN HAAG

Alle vrouwen in Engelsch Voor-Indië denken er eveneens zoo over, met het gevolg dat zoowel door de Mohamedanen, als Hindoes en Parsis dringend het verzoek tot de Regeering is gericht om in het belang van het onderwijs hunner kinderen Lagere-, Middelbare- en Hooge scholen op te richten.

Hotel Café-Restaurant
HET ROOMHUIS „BOSCHHEK”
Haagsche Bosch Den Haag
Eigenaar-Exploitant: H. L. P. ALSEM.
Uitstekende Keuken
Gelegenheid tot het geven van Diners en Partijen
Oprijlaan met Garage. Kegelbanen in aanbouw. Tennisbanen.

Reeds sedert eenige jaren bestaan er tal van tijdschriften, welke onder leiding van bekwame vrouwen worden uitgegeven en die op hooge ontwikkeling van de Engelsch-Indische vrouw wijzen. Zoo heeft de gemalin van den Maharadja van Beroda een boek uitgegeven, dat als leidster voor de vrouwen kan dienen en waarin geleerd wordt, op welke wijze de Westersche vrouw er in is geslaagd zich de noodige vrijheid van beweging te veroveren.

De gemalin van den vorst van Bopal deed hetzelfde voor hare met minder aardse goederen gezegende Mohamedaansche zusters, die zich reeds eenigszins intellectueel hebben ontwikkeld. De gemalin van een der toongevende Maharadja's (Bhaenager?) is een hoogst bekwame redactrice en Miss Sorabji is een der bekendste pleitbezorgsters in Engelsch-Indië.

Zooals bekend, bestaat in Engelsch-Indië nog steeds het door Brahma ingestelde kastenselsel, n.l. de priesters, de krijgslieden, de handelaren en de massa, welke laatste stand tot op zekere hoogte te vergelijken is met den Javaanschen landbouwer. Toch is dit niet geheel juist, want een Brahmaan (1e stand) een Soedra (4e stand) doodende, blijft in Engelsch-Indië nog ongestraft rondloopen.

F. C. DE BRUYN
Magazijn van Comestibles en Fijne Vleeschwaren
LEVERT UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT ARTIKELN TEGEN BILLIJKE PRIJZEN.
Bestellingen worden dagelijks opgenomen en franco thuisbezorgd.
Vraagt Prijscourant. Neemt Proef.
TELEF. 3361 - DANCKERTSTRAAT 43.

Tel. 4060 - Haag - **MAISON VAN RIJN** Meermalen BEKROOND
CUISINIERS
Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
Dejeuners, Diners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
Varié, Mayonaises, Salade's, Koude en
Warme Schotels, enz. enz.
Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Tarief Diners Hoogst zindelijk bereid, van de beste ingrediënten, aan huis bezorgd :-

Diners à f 0.90 Vleesch Groenten Aardappelen	Diners à f 1.- Vleesch Groenten Aardappelen Toespijs	Diners à f 1.60 Vleesch Groenten Aardappelen 2de Vleesch, Visch of gevogelte Compôte Toespijs
--	---	---

Met bijlevering van SOEP worden de prijzen met f 0.25 verhoogd.

COUPONBOEKJES
verkrijgbaar voor 24 Diners tegen Gereduceerde Prijzen.
24 diners à f 0.90 f 20.50, 24 diners à f 1.- f 23.-
24 diners à f 1.60 f 37.50, 24 porties soep . . f 5.-
Speciaal Gesoigneerde DINERS met uitgebreid MENU
f 2.50 p. couvert.
Menu op aanvraag verkrijgbaar.
Verzoeken bussen te weigeren met verbroken controle-sluiting

Restaurant VAN DER PIJL
147 PLAATS 18 :: LA HAYE

MAISON DE PREMIER ORDRE
Livraison en ville et en province

Grand Hotel Restaurant
111 „Central”
In alle Kamers warm en koud water
De meest bekende Inrichting der Residentie.

HOTEL PAULEZ
geeft weder dagelijks van 3.30 tot 5.30 uur, zijn bekende intieme
Afternoon-Tea-Concerten
door het ensemble 106
WILLY HONSBEEK & Co

Restaurant SAUR, den Haag
132 Lange Houtstraat, hoek Voorhout.

Dejeuners, Diners, Soupers
Specialiteit voor Visch en Zeeuwsche Oesters

Tel. Interc. H 447. 137
Hotel de Bellevue
Bezuidenhout 15
's-GRAVENHAGE

Pension FRISIA 102
Jan van Goyenstraat 47 - NIJMEGEN
Pension vanaf f 4.- per dag.

C. HOYNG
SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
AMSTERDAM - UTRECHT
Kristal - Porselein
VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ.,
uit de Plateelbakkerij „Zuid Holland”
te Gouda. 109
MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.
Garantie voor gave overkomst.

De Brahmaansche instellingen verbieden het huwelijk buiten de kaste, doch daartegen komen de ontwikkelde Mohamedaansche, Hindoesche en Parsische vrouwen op.

Zij willen huwen met wie zij willen, doch blijven zich voorshands bepalen tot de mannen van Britsch-Indië.

Zoo heeft mevrouw Sunalini Challorahaj, de jongere zuster van de reeds genoemde mevrouw Sarojini Naida, die aan de Hooge School te Cambridge heeft gestudeerd, reeds de stoute schoenen aange-trokken en het aangedurfd te huwen met een Britsch-Indischen journalist buiten haar stand.

Mogen er spoedig in Ned.-Indië vele vrijheids-prinsessen opstaan!

Officieele overdracht van de Pamenoekean- en Tjiasemlanden aan het Nederlandsch-Indisch Gezag. Op Dinsdag 30 December 1919, des namiddags ten 1 ure, gaf de Demang van Soebang, per lijst, aan de daarvoor in aanmerking komende personen kennis, dat op dien dag het gezag over de door de Regeering aangekochte landen Pemanoekean en Tjiasam aan haar zou worden overgegeven door de landheeren, met uitnoodiging om die plechtigheid met hunne tegenwoordigheid te willen vereeren.

Voor die gelegenheid was des avonds ten 7 ure van denzelfden dag de pendopo van de Demang-woning in orde gemaakt en werden de gasten onder het spelen van de gamelang ontvangen.

Te voren waren de landshoofden van deze particuliere landen reeds in een rij gerangschikt en zaten zij op de oude wijze gehurkt, hetgeen in dezen tijd een eigenaardigen indruk maakte en dat men meende niet meer in Soebang te zullen verwachten.

Ten 8 ure 's avonds werden de autoriteiten en de landheeren in optocht van uit het groote landhuis ontvangen, daarbij vergezeld van tientallen juichende kinderen en namen de dames en heeren plaats op de voor hen geplaatste zetels onder het spelen van de gamelang, terwijl de landshoofden eveneens hunne plaatsen opzochten.

In het midden van de pendoppo stond een vierkante tafel en daarom heen de stoelen voor de aanwezigen, n.l. rechts voor de Europeanen en links voor de Chineezzen.

Van bestuurszijde waren aanwezig de Regent en de assistent-resident van Poerwakarta, terwijl de heeren Hammond, Wolk en Hettema de landheeren vertegenwoordigden.

Nadat de landshoofden hun eerbied hadden betuigd, nam de heer Hettema namens den heer Hammond het woord en gaf deze kennis, dat vanaf heden de landen Pamenoekean en Tjiasem aan het gouvernement werden overgedragen en dat het gezag der landheeren had opgehouden te bestaan.

De landshoofden, wier diensttijd was verstreken, werden gepensioneerd, terwijl aan de anderen alle hulp zal worden verleend (gamelangspel).

Daarna stond de Demang op en dankte voor de weldaden aan de landen bewezen, alsmede voor de tegenwoordigheid der aanwezigen (gamelangspel).

Ten slotte sprak de geestelijke op zachte wijze zijn gebed uit. (Neratja van 6 Januari 1920).

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Ernstig conflict tusschen twee ter hoofdplaats Bandoeng aanwezige Chinese Kongsies. In de maand Maart 1919 werd ter hoofdplaats Bandoeng de Chinese Lim-Boen-Hoat in zijn toko (winkel) vermoord. Deze strafzaak had haar gewoon verloop en de 17 beklaagden werden door den Landraad gezamenlijk tot meer dan 200 jaren dwangarbeid veroordeeld.

De oorzaak van dezen moord was gelegen in de reeds sedert jaren bestaande vijandschap tusschen de Kongsji Jat-Hin en de handelskongsji Kun-Boan-Hoat. Beide kongsies hadden goede en duidelijk omschreven reglementen, doch schenen den Chineesch Nieuwjaarsdag uitgekozen te hebben om elkaar in de haren te vliegen.

De leider van de Boan-Hoat-kongsji was op goeden voet met de politie en deze laatste op de hoogte van hetgeen er in de andere kongsji geschiedde.

En zoo was het ook het geval op den avond toe Lim-Boan-Hoat werd vermoord.

Het gerucht was hem ter oore gekomen, dat men in de vergadering van de kongsji Jat-Hin besloten had hem uit den weg te ruimen en waarschuwde hem naar aanleiding daarvan de politie, doch met betrekking tot het tijdstip waarop en de plaats waar de daad zou plaats hebben, kon hij geen inlichtingen geven.

Ook anderen konden dit niet doen, aangezien strikte geheimhouding in acht werd genomen, met het gevolg dat op den bewusten avond tal van personen de toko van Lim-Boan-Hoat konden binnendringen en dezen het leven konden benemen.

Het gelukte aan de politie dienzelfden avond de hoofdleder der bende in hechtenis te stellen, doch nog niet de zaak tot klaarheid te brengen.

Dit geschiedde pas na het verhoor van de verschillende deelnemers aan het misdrijf.

Al de beklagden toonden tijdens de behandeling der strafzaak niet het minste berouw over de gepleegde daad.

In de *Perniagaan* van 31 December 1919 licht de Redactie de verhouding, welke tusschen de 2 kongsies bestaat, nog nader toe en zegt daaromtrent de navolgende:

De twee kongsies Jat-Hin en Hang-Hoat-Tong bestaan reeds meer dan 25 jaren.

De laatste kreeg den naam van Boan-Hoat. Vanaf het ontstaan, is er te Bandoeng altijd vijandschap tusschen deze twee vereenigingen geweest, welke men als afdeelingen of zijtakken van de Bataviasche kongsies moet beschouwen.

Ook te Singapore, Cheribon, Pekalongan, Semarang, Soerabaja en op nog tal van andere plaatsen treft men vertakkingen van de Bataviasche kongsies aan.

Over het optreden van de politie in deze zaak, de Redactie van de *Perniagaan* niet al te best spreken en zij vindt de voor den Landraad door de weduwe van den verslagene afgelegde verklaring dat haar echtgenoot op goeden voet was met de politie, nu juist niet bijzonder gunstig.

Omtrent de Kongsji Jat-Hin werd de politie door den verslagene steeds op de hoogte gesteld van al hetgeen daar voorviel, doch de leider van de Jat-Hin vernam nooit iets van de politie.

Zulk eene houding wijst op een meten met twee maten, die niet goed te keuren is.

Verder is het opvallend, dat de politie Lim-Boan-Hoat niet beter beschermd en het toeliet dat hij niettegenstaande de lampen in de toko brandden en er nog vrij veel beweging op staat was, als een varken werd doodgeslagen, hetgeen wijst op een laakbare onverschilligheid.

Had de politie den hoofddader kunnen vatten vóórdat het misdrijf plaats vond, dan had men geen woorden van lof genoeg kunnen vinden om haar hemelhoog te prijzen, terwijl zij nu slechts verwijf verdient, waar zij te voren wist, welke plannen men in het schild voerde en deze niet wist te voorkomen.

De veroordeeling van een 17-tal personen, die in deze zaak waren gemengd, maakt den indruk alsof van hoogerhand deze gelegenheid is aangegrepen om eens schoon schip te maken in de Chinese gemeente te Bandoeng en daaruit de slechte individuen te verwijderen, doch de autoriteiten moeten het daarbij niet laten, maar die belangstelling ook uitstrekken tot al die vereenigingen, die in den laatste tijd in Ned.-Indië als het ware uit den grond verrijzen.

Onder het mom van naastenliefde richt men vereenigingen op met geheel andere doeleinden en waarvan het grootste deel er naar streeft andere volksgroepen in hun bestaan te bemoeielijken.

Voor het geval de Regeering daarvan de vaste overtuiging heeft, treuzele zij niet om de leiders van die vereenigingen uit het land te verwijderen.

Wel is waar bestaat er dan kans dat het aantal geheimzinnige genootschappen toeneemt, maar toch moet men aan den maatregel van de verwijdering uit Indië vasthouden om den leiders vrees in te boezemen en hen op die wijze in bedwang te houden.

Fabriek van 144
FORNUIZEN
met toebehooren
voor Hotels,
Restaurants,
Gestichten, enz.
SCHEVENINGEN
Fa P. J. MEIJIS & ZON Wassenaarsche-
straat 1, 3, 5, Hoffeveranciers
Telef. Interc. 465

Wed. G. STREITWOLF
Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413
GUMMI SPONSEN
SPONSEN ZAKKEN
BADMUTSEN
151

ONDERLINGE LEVENSVZERKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3. Bijkantoor: BATAVIA, Passer Pisang.

Verlaagde Indische Tarieven met Aandeel in de Winst.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de **O. L. v. E. H.**

De kongsi's, wier doel het is rust en orde te verstoren, dienen streng te worden gestraft en het is te betreuren, dat dit in de zaak van Lim-Boan-Hoat te Bandoeng niet heeft plaats gehad.

Wel zijn er een 17-tal daders veroordeeld, doch er blijven een nog grooter aantal rondlopen, die zwaarder straf hebben verdiend dan aan den hoofddader van den moord is opgelegd.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Neerlandia - en . . . „Dispereert niet“.

De Mei-afl. van „Neerlandia“ bevat als gewoonlijk een causerie over verschillende Indische onderwerpen, ondertekend v. L.; schr. bespreekt achtereenvolgens: tegenwoordige toestand en stemming in Insulinde; gebrek aan rijst; vakverenigingen en stakingen; nog eens „de Jan Pieterszoon Coen Stichting“.

Ds. van Lingen vraagt hierbij opnieuw de aandacht voor Coen's gevlengeld gezegde: „Dispereert niet“, dat niettegenstaande de vele pogingen van verschillende historici, voortdurend verbasterd wordt aangehaald. De meest voorkomende verbastering is wel „ende despereert nimmer“. Ook Ds. v. L. kende de ware woorden niet en schreef nog in het Maart-Nr. van Neerlandia „en despereert niet“, wat den hr. H. D. H. Bosboom aanleiding gaf den schr. in een particuliere brief te wijzen op een artikel van den hr. J. F. L. de Balbian Verster in „Buiten“ van 31 Mei 1919, waarin onomstootelijk wordt vastgesteld hoe de juiste tekst van Coen's eigen woorden luidt.

Ds. v. L., dit onder de aandacht zijner lezers brengende, citeert: In den brief, door Coen geschreven op 28 September 1618, aan boord van „het Wapen van Amsterdam“, liggende voor Jacatra, aan de patroons in 't moederland (welke brief in originali in 't Rijks Archief bewaard wordt) vindt men 't volgende:

„Dispereert niet, ontsiet Uwe vijanden niet, daer en is ter werelt niet, dat ons can hinderen, noch deeren, want God met ons is en trect de voorgaende misslagen in geen consequentie, want daer can in Indiën wat groots verricht worden.“

We willen hierbij een oogenblik stilstaan. In de eerste plaats is de aangehaalde brief, die reeds door De Jonge in 1869 werd gepubliceerd (zie zijn „Opkomst“, dl. IV, blz. 97-108), niet van 28, doch van 29 September 1619. In de tweede plaats heeft de hr. de Balbian Verster blijkbaar den origineelen brief niet onder de oogen gehad, doch den tekst gevolgd zooals die door De Jonge is weergegeven, aangezien die historicus aan het slot van den geciteerden zin eenige veelzeggende woorden van Coen heeft weggelaten, welke ook de B. V. niet vermeldt. Dat we thans den geheel zuiveren tekst van dien zin, benevens de merkwaardige aanvulling kunnen geven, is te danken aan het sedert de B. V.'s artikel in „Buiten“ verschenen eerste deel van het standaardwerk over Coen¹⁾, dat ongetwijfeld een getrouwe copie geeft van het origineel in het Rijksarchief.

Die tekst dan luidt: „Dispereert niet, ontsiet uwe vijanden niet, daer en is ter werelt niet dat ons can hinderen noch deeren, want Godt met ons is; en trect de voorgaende misslagen in geen consequentie, want daer can in Indiën wat groots verricht ende daer connen tegelijck jaerlicx groote rijcke retoeren gesonden worden.“

Om welke reden De Jonge de dezerzijds gespatiserde woorden heeft weggelaten, staat niet aan ons te beoordeelen; doel is slechts er de aandacht op te vestigen en tevens daarmede het door Ds. v. L. geschrevene eenigszins aan te vullen.

Overigens hopen we met dien schr. dat Coen's kernachtig „Dispereert niet“, het pittige gezegde, hetwelk een zinnebeeld is geworden van Neerland's kracht in moeilijke dagen, in den vervolge alleen zal worden gebezigd in de juiste bewoordingen. Minstens 15000 lezers van „Neerlandia“ benevens de duizenden die ook het „Koloniaal Weekblad“ telt, zullen nu daartoe kunnen medewerken.

De West-Indische Gids.

Inhoud van de April-afl.: De geschiedenis van den koninklijken slaaf, door Alpha Behn (slot). — Sanitaire beschouwingen, in verband met immigratie van werkkrachten in Suriname, door Dr. R. Römer (slot). — Een Surinaamsch gouverneur uit de 18e eeuw (n.l. Mr. J. J. Mauricius), door S. Kalf (slot). — Twijnen en

¹⁾ Jan Pieterszoon Coen. Bescheiden omtrent zijn bedrijf in Indië, verzameld door Dr. H. T. Colenbrander. Uitgegeven door het Kon. Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië. Deel I. Met 2 portr. (s-Gravenhage, M. Nijhoff, 1919).

spinnen, door Joh. F. Snelleman (naar aanleiding van: O. Frödin und E. Nordenskiöld, Ueber Zwirnen und Spinnen bei den Indianern Südamerikas. Göteborg, 1918). — Rockefeller's bestrijding van de mijnwormziekte in Suriname, door H. Bn. van Asbeck. — Wetgeving. — Uit de pers. — Bibliographie.

Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenk. van Ned.-Indië.

Van dit tijdschrift is verschenen afl. 1-2 van deel 76, met den navolgenden inhoud: Measa, eene bijdrage tot de kennis van het dynamisme der Bare'e-sprekende Toradja's en enkele omwonende volken, door Dr. A. C. Kruyt (III). De magische kracht van hoenders en andere vogels. IV. De hond als magisch dier. V. Het regen- en het droogtedier. VI. De magische kracht van boomen en planten). — De vestiging van het Nederlandsch gezag op Borneo's Westerafdeeling in 1818-1819. Naar onuitgegeven stukken, door P. H. van der Kemp. — Grafmonumenten op het Maleische Schiereiland in een oud Maleisch werk vermeld, door Dr. Ph. S. van Ronkel. — Het Oost-Indische Saespiegeltje (1684), medegedeeld door Dr. J. de Hullu (tekst van een in het Alg. Rijksarchief berustend handschrift, waarvan de auteur onbekend is, over den toestand van de Oost-Indische Compagnie, met inleiding en noten van Dr. de H.). — Het eiland Bonerate, door D. J. C. Kriebel (met kaartje). — Empah fatan, „kloppen van een lijk“ op Boeroe, door J. A. F. Schut. — Notulen van bestuursvergaderingen van Nov. 1919-Febr. 1920).

Nationale Staatkundige Gids.

Onder het opschrift „Hoe lang nog“ artikel het Nr. van 29 April over de typografenstaking te Semarang, haar vermoedelijke oorzaken en die harer mislukking.

Indologenblad.

No. 10 van den 11en jaarg. bevat een hoofdartikel over de benoeming van den hr. Van der Marel (tot dusverre Inspecteur van agrarische zaken) tot resident van Cheribon. Onnoodig te zeggen, dat de schr. zich aansluit bij de felle critiek welke deze benoeming heeft teweeggebracht in B.B. ambtenaarskringen. — Van den verderen inhoud zij nog genoemd: Het karakter van de Indische Vereeniging en het Indonesisch Verbond (overzicht eener voordracht van den hr. R. Loekman Djajadiningrat, door H. J. V.) — Brieven uit Indië. De eerste dagen in de practijk.

Zendingsperiodes.

Het Missiewerk. 1e jaarg. No. 4. Z. D. Mgr. E. S. Luypen en de missie van Java, door C. J. J. Versteegh (met portret). — Rome en de missien. Heeft koloniale missiepolitiek zegenrijke gevolgen gehad? door C. R. Vullings. — Indië en de Indische missies. (Land en volk van Sumatra. Wat deden de Katholieken. Wat doen de Protestanten?), door P. Tarcisius. — De zendingsactie der Protestanten in het moederland en de koloniën, door A. Tillemans.

De Banier. 25 Maart 1920: Uit het leven van den eersten Toradjaschen Christen (voordracht van Dr. N. Adriani).

De Katholieke Missien. April 1920. Nieuws uit Midden Flores. Uit een brief van Zr. Gonzagina. — De missie in Suriname. — Uit onze Oost (nieuwe apostolische prefectuur van Celebes, enz.).

Handelsberichten.

Het Nr. van 29 April bevat het vervolg der beschouwingen over den uitvoer van Java en Madoera gedurende het jaar 1919. — Verder een tabellarisch overzicht der handelsbeweging van de haven Makassar gedurende de maand December en het geheele jaar 1919. — Ten slotte een overzicht van de cultures in Suriname in 1919 en statistische gegevens over handel enz. van Curaçao.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 18: Rozenhout, Bois de Rose femelle, uit Suriname (met ill.), door J. W. Gonggrijp (vervolg). — De taxaties van den suikeroogst van 1919-1920, door Dr. H. C. Prinsen Geerligts. — Regenwaarnemingen op Noord-Sumatra in 1918. — De met suikerriet beplante oppervlakte van Java. — De overzeesche handel na den oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen (Maatregelen ter voorziening in de rijstschaaerschte in Ned.-Indië. — Economische toestand van Curaçao en van Suriname. Enz.) — Financiële berichten en verslagen, zomede de overige wekelijksche rubrieken, benevens een opgave van nieuwe literatuur over vezelstoffen enz. der afd. Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut.

Cultura.

De hr. P. C. van der Wolk schrijft in het April-Nr. het eerste gedeelte van een verhandeling, getiteld:

DE NEDERLANDSCHE SPAARKAS

AMSTERDAM, Rokin 95.

Bijkant.: BANDOENG en 's-GRAVENHAGE.

Kapitaalvorming in 12 jaren door stortingen gedurende 10 jaren.

VRAAGT GRATIS BROCHURE.

Rotterdamsche Bankvereniging

Kapitaal en Reserven f 105.000.000.- (t. w. : kap. f 75.000.000.- en reserve f 25.000.000.-)

ROTTERDAM AMSTERDAM 's-GRAVENHAGE

Boompjes Coolsingel Delfshaven Feijenoord Schiedam Vlaardingen	Rokin Zaandam	Mauritskade Bezuidenhout Kneuterdijk Naaldwijk Rijswijk Scheveningen
--	-------------------------	--

Handelscredieten.
Voorschotten in rekening-Courant.
Deposito's.
Cheque-Rekeningen met rente-vergoeding.
Gelegenheid tot open en gesloten bewaargeving.

SAFE-DEPOSIT.

Nationale Bankvereniging

Kapitaal en Reserven f 7.200.000.-

Hoofddirectie en Centrale Administratie te Utrecht.

Alkmaar Alphen a/d Rijn Amersfoort Apeldoorn Arnhem Assen Barneveld Bodegraven Boreale Boskoop Coeverden Culeburg Delft Den Burg (Texel) Deventer Doetinchem Dokum Dordrecht Drachten Ede Franeker	Geldermalsen Gonda Gorinchem Groenle Groeningen Haarlem Harlingen Heereveen Helder (den) Hengele (O.) Hoogeveen Hoogezand Hulst Katwijk Leeuwarden Leiden Lochem Meppel Middelburg Nijmegen Oostburg	Purmerend Schagen Schoonhoven Sliedrecht Sneek Stadskanaal Terneuzen Tholen Tiel Uithoorn Utrecht Veendam Veenendaal Vlissingen Wildervank Woerden IJmuiden Zeist Zierikzee Zutphen Zwijndrecht
--	--	---

DISCONTEEREN EN INCASSEEREN
WISSELS OP BINNEN- EN BUITENLAND

TAAMS & KEYSER

Bankastraat 10 's-Gravenhage
IN EFFECTEN.

Speciale afdeling Incourante Fondsen.
Cultures - Industrie - Handel.
Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.
COUPONS. REK-COURANT.

HAARLEMSCHE BANKVEREENIGING

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
EDAM, HILLEGOM, HOOFD-
DORP, LISSE, PURMEREND
IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.-

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE
BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

Safe-Inrichting.

CENTRALE BANKVEREENIGING

Molenstraat 39 - 's-GRAVENHAGE - Telef. H. 1491

RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S.
Met 1 dag opzegging 2 1/2 %
Met 3 maanden opzegging 3 %
Met 1 jaar opzegging 4 %
Zenden op aanvraag een uitvoerig Wekel. Beursoverzicht.
ADVIES BIJ BELEGGING.

168

Crediet- en Effectenbank „die Haghe“

Laan 9 - 's Gravenhage - Tel. H. 8892

ALLE BANKZAKEN

HET ASSURANTIEHUIS

— KEIZERSGRACHT 213 —
TELEF. N. 9569, 1498 en Centr. 52 en 2145

AMSTERDAM

Combinatie van Nederlandsche Verzekering Maatschappijen. - Kapitaal f 10.000.000.-

VERZEKERING tegen TRANSPORT-, BRAND- en INBRAAKSCHADEN

Directie: F. A. SOREL.

NEDERLANDSCHE HANDEL = MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal f 80.000.000.-
Statutaire Reserve 14.590.545.-
Buitengewone Reserve 17.000.000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM- en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Trans-
ferenten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schrifte-
lijke of Telegrafische Credieten. — Reiscredietbrieven. —
Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van
Effecten en alle andere Bankzaken.

Algemeen Assurantiekanthoor DE BAS

Fluweelen Burgwal 6 - DEN HAAG - Telefoon H. 4659

Bezorgt U elke gewenschte verzekering
op de billijkste conditiën.

Bank-Associatie

Wertheim & Gompertz 1834 en Credietvereniging 1853.

ALLE BANKZAKEN.

Kapitaal en Reserves f 11.500.000.-. Twintig Kantoren

E. DUNLOP & Co.

Heerengracht 442 Amsterdam

met Kantoren in Nederl.-Indië te Batavia, Semarang,
Soerabaya, Bandoeng, Padang en Medan.

Export naar Nederl.-Indië, speciaal van alle soorten dranken,
provisiën, sigaren, sigaretten enz., als: gedistilleerd,
likeuren, wijnen, cognac, champagne, portwijn, sherry, bieren,
mineraalwater, limonades, Vleesch- en vischconserven, kaas,
melk. Geconserv. vruchten, jams, suiker- en chocoladewerken,
biscuits, zeep, parfumeriën, eau de cologne, patent-medicijnen.

f 26.000.000.-

Omdat de

Z. H. V.

Weteringkade 41

's-Gravenhage

geen enkel beperkende bepaling
in haar voorwaarden heeft kon
zij reeds zulk een belangrijk be-
drag aan collectieve verzekering

tegen ziekte afsluiten.

Tropen-romantiek (geschiedenis van onze nootmuscaat-
cultuur). Schr. geeft hierin blijk van groote belegen-
heid. — Helena de Bruyn vestigt, onder het opschrift
de „verwelkingsziekte der bananen, de aandacht op
een artikel van E. W. Brandes (in het Amerikaansche
tijdschrift „Phytopathology” van Sept. 1919), aan wien
het gelukt is de oorzaak dier ziekte te ontdekken. Daar
de „verwelkingsziekte” ook in onze kolonie Suriname
sinds 1906 zoo'n enorme schade heeft aangericht, dat
in geheele streken de bananencultuur opgegeven is,
kan het stellig zijn nut hebben, dat de schr. in „Cul-
tura” de voornaamste punten van het onderzoek van
B. naar voren brengt.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

No. 39 van den 4en jaarg. bevat de navolgende cor-
spronkelijke bijdragen: Algemeene plantenteelt, door
A. de Koning (vervolg). — Over den bouw van melk-
veestallen, door J. F. C. Raabe. — In de rubriek Cul-
tuurberichten o.m. de navolgende onderwerpen: En-
kele nieuwe gegevens over Java-jute (Hibiscus canna-
binus L.), door Dr. L. P. de Bussy. — De Amsterdamsche
cacaomarkt gedurende 1919. — Op weg naar vrijen
arbeid, door Dr. R. Broersma.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 4: Stadsnegers, door d. J. d. J. —
Reisherinneringen uit Java. Van Soerabaja naar Lom-
bok, door C. F. Kruisinga. — Teleurgesteld? door
Marie van Kampen. — De vaart van Nederland op
Oost-Indië (Stoomvaartm. „Nederland”-„Rotterdam-
sche Lloyd”), door H. Ch. G. J. van der Mandere (ver-
volg).

* * *

Ten slotte een vermelding van titels.

Indische petroleum politiek, door ir. A. L. de Jongh.
(Overdruk uit „De Taak” van 21 en 28 Febr. 1920).

Overzicht der getijleer ten dienste der hydrographi-
sche opnemings. Samengesteld door J. L. H. Luymes,
souschef der afd. Hydrographie van het Min. van Ma-
rine. ('s-Gravenhage, Alg. Landsdrukkerij. / 2.-).

Spraakkunst en taaleigen van het Maleisch, door J.
Kats. Deel I. (Weltevreden, N. V. Boekh. Visser en
Co. / 2.50).

De reizen van Abel Janszoon Tasman en Franchois
Jacobszoon Visscher ter nadere ontdekking van het
Zuidland in 1642/3 en 1644, uitgegeven door R. Post-
humus Meyjes. Met 10 kaarten en 68 schetskaarten,
landverkenningen en platen. (No. XVII der werken
uitgegeven door de Linschoten-Vereeniging). ('s-Grav-
enhage, Martinus Nijhoff).

Statistiek van den handel en de in- en uitvoerrech-
ten in Nederlandsch-Indië over het jaar 1918. Deel I.
Samengesteld bij het Hoofdbureau der in- en uitvoer-
rechten en accijnzen. (Batavia, G. Kolff en Co.)

Het Nederlandsch grondgebied in Oost-Indië tijdens
den oorlog, door H. Ch. G. J. van der Mandere. (In-
dustrieel Weekblad, jaarg. 13, 1919—20, blz. 269—271
en vgg.).

De notaris in Indië, door E. M. Carpentier Alting.
(Weekbl. Privaatrecht, Notarisambt en Registratie,
jaarg. 51, 1920, bl. 153).

Koloniale idiomen, door S. Kalf. (Over de Compag-
nistaal der 17e en 18e eeuw). (Nieuwe Taalgids, jaarg.
14, bl. 88—98 en vgg.).

Multatuli, door G. Brom. (Beiaard, jaarg. 5, 1920-
21, dl. I, bl. 68).

Multatuli als historische figuur, door A. H. Gerhard.
(Socialistische Gids, jaarg. 5, 1920, bl. 221). — Multa-
tuli, door F. van der Goes. (Id. bl. 213).

Multatuli en Busken Huet, door S. Kalf. (Tijdspe-
gel, jaarg. 77, 1920, dl. I, bl. 193).

Multatuli en Potgieter, door S. Kalf. (Mork's Ma-
gazine, jaarg. 22, 1920, bl. 57).

Verwaarloosde historische monumenten in de „Groot-
te Oost”, door Ch. F. A. Beretta. (De Navorscher,
jaarg. 68, bl. 216).

De Surinaamsche planter en pruisische graaf Ste-
phanus Laurentius Neale (1688—1762), door R. Bijlsma.
(Maandbl. geneal. herald. genootsch. „De Nederl.
Leeuw”, jaarg. 38, 1920, bl. 52).

Anthomyiden aus Java, Sumatra, Waigeo und Ce-
ram, von P. Stein. (Tijdschr. v. Entomologie, dl. 62,
1919, Suppl. bl. 47.) — Bijdrage tot de kennis der Lepi-
doptera van Z. O. Celebes en omliggende eilanden,
door J. H. Jurriaanse en J. Lindemans. (Id. bl. 1).

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE

Ampenan, Bandoeng, Cheribon, Hongkong,
Indramajoe, Kôbe, Makassar, Medan, Menado,
Pekalongan, Probolinggo, Semarang, Shang-
hai, Singapore, Soerabaya, Tegal, Tjilatjap,
Weltevreden.

Kapitaal f 45.000.000.-

Reserven f 30.000.000.-

Het waterkrachtwezen in Ned.-Indië, door V. J.
Sonne. (Maandbl. der Ned. Ver. v. Ingenieurs, jaarg.
10, 1920, bl. 23).

Over het belang der chemie van onze koloniën, door
P. van Romburgh. (Chemisch Weekblad, 24 April).

Suriname.

In het April-nummer van het „Tijdschrift voor
Economische Geographie” wijdt Prof. M. r. J. C.
Kielstra een uitvoerige bespreking aan het
„Rapport der Studiecommissie” van het Surinaamsche
Studie Syndicaat. Bij veel waardeering toch ook heb-
ben wat bedenkingen, die ten doel hebben te hooggeste-
de verwachtingen te temperen. Ook dit kan zijn nut
hebben. Wij zijn het niet eens met al de bedenkin-
gen van Prof. Kielstra, maar kunnen hier
niet in een uitvoerige bestrijding treden. Slechts een
paar opmerkingen:

„De plantagebouw heeft zich blijkbaar altijd be-
perkt tot de lage kuststreken; in het binnenland
waar volgens de commissie langs de rivieren ook op
het oog goede, voor landbouw geschikte, gronden
liggen, drong men ook toen niet door.”

Dit is niet juist. Tot 1730 waren er tal van plan-
tages aan de Boven-Suriname, tot bijna aan de eer-
ste stroomversnellingen toe. Tusschen dat jaar en
het einde van de 18de eeuw werden de meeste dezer
ondernemingen verlaten, grootendeels wegens de
aanhoudende aanvallen der Boschnegers.

Dat er ziekten onder de landbouwgewassen voor-
komen is zeer waar, maar dat is niet alleen aan Sur-
iname eigen. Heeft men in Indië geen planten-
ziekten?

Van de suiker verwacht de schrijver niet veel.
Maar de suikerplantages, die er zijn, hebben zich —
met hun verouderde machines — toch steeds gehand-
haafd en ook vóór de oorlogsjaren winsten opgele-
verd. Anders had men de cultuur wel gestaakt.
Wordt er niet voorzien in het gebrek aan werkvolk-
dan zal deze cultuur — als menige andere — moeten
opgegeven worden. Maar wij zien de toekomst der
immigratie niet zoo donker in als Prof. Kielstra.
Juist in den laatsten tijd gaat de aanvoer van werk-
krachten uit Java weer voorspoedig. Dat de bevol-
king daar — op Java — tegenwoordig in econo-
misch betere omstandigheden leeft dan men haar
voorschands in Suriname kan aanbieden, nemen wij
niet zoo grif aan. De contract-emigratie uit Britsch-
Indië is door de Engelsche Regeering opgezegd,
maar de Britsch-West-Indische koloniën zoeken
naar middelen om de vrije emigratie te bevorderen
en dat kan Suriname ook doen. Reeds lazen wij in
de Surinaamsche nieuwsbladen, dat het Surinaamsche
Gouvernement tot dat doel een ambtenaar
van het immigratie-departement — een Britsch-
Indiër — naar Britsch-Indië heeft gezonden. Op-
merkelijk is het, dat de in Suriname gevestigde
Britsch-Indiërs de opzegging van de contract-emig-
ratie betreuren.

Van de klappercultuur en de veeveelt heeft Prof.
Kielstra goede verwachtingen, mits extensief uit-
geoeft.

„Het zal zeker geen gemakkelijke taak zijn —
aldus de schrijver — waarvoor ondernemers en kap-
italisten, die aan de aansporing der studiecommissie
gevolg mochten willen geven, zich geplaatst zien.
Het is ook niet aantrekkelijk, uit een oogpunt van
belofte van winst, want in Oost-Indië zal met de-
zelfde moeite en kosten mooier resultaat te bereiken
zijn. Maar zooals de commissie zegt, het gaat niet
aan, dat wij ons als koloniale mogendheid op onze
beste bezittingen blind staren en de andere aan haar
lot overlaten. Men zal hier andere, nationale over-
wegingen moeten laten gelden. Het is een geluk voor
ons land, dat wij in handelskringen krachten blij-
ken te bezitten, die daarvoor zoo sterk voelen als nu
weer uit dit rapport blijkt.”

* * *

Het was ons een waar genoegen weer een nummer
te ontvangen van „Op de Uitkijk”, en wel No. 152.

Assurantie-Maatschappij „DE IJSEL” Deventer.

Goedgekeurd bij Koninkl. Bestuuten. 113

... BRAND-, TRANSPORT-, ZIEKTE-
EN ONGEVALLLEN-VERZEKERINGEN

Handel- en Cultuur-Maatschappij

Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendrikkade 79. 214
Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amesz, Amsterdam.

Import van alle Nederlandsch-Indische producten.
Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's.
Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Gewassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondnoten, enz.
BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.

Met het jaar 1917 werd het weekblad begraven, maar het was slechts schijn dood. Wij wenschen onzen collega geluk met de herleving en verwachten, dat het de redactie in geen enkel opzicht aan steun zal ontbreken.

De toon van de Surinaamsche pers is niet altijd aangenaam.

Wij vertrouwen dat „Op de Uitkijk”, evenals bij zijn eerste bestaan, steeds den juisten toon zal weten te treffen.

„Ook aan de oud-collega's, nu weer collega's, een groet — aldus de redacteur aan het slot van het eerste artikel. Een Nederlandsch schrijfster heeft gezegd: „Strijd moet er zijn. Op de stroom meedrijven is 'n dode-vissen bestaan.” Nu, over gebrek aan strijd is hier niet te klagen. Wrijving van gedachte is er wel! En ook wij zullen wel niet steeds als dode waterbewoners op de stroom onzer gebeurtenissen elkaar voorbij drijven, maar op elkaar inzwemmen, zo nu en dan. Dat 't echter nooit in een strijd van inktvissen ontaarde, hoe verleidelijk anders die vergelijking in deze wel zou zijn. Deze monsters toch omhullen voor het gevecht zich in een zwarte wolvenachtige massa en het terrein van de strijd wordt onzichtbaar. Terwijl van ons, inktstrijders, het doel niet anders kan zijn dan hun, die de strijd volgen, het meest klare inzicht te geven. Wij willen ten slotte alleen de vooruitgang, al zoeken wij misschien elk een andere of dezelfde langs verschillende weg.

Met het vorenstaande kunnen wij volstaan. Van wal nu. Het kompas houdt één richting: Vooruit!”

Wij willen ons het genoegen niet ontzeggen van het artikel „Onze Tijd” het slot over te schrijven:

„Wij leven te ver buiten het gewoel om in de warreling te worden meegesleurd in ogenblikken, waarop het gevoel het verstand beheerst. Wij missen daardoor het enthousiasme van het moment, dat zo mooi kan zijn, maar ook zo gevaarlijk.

Alles wordt hier koud opgediend; wij zijn in gunstiger positie, kunnen in bezonkenheid ons deel vragen. Bestuur en bevolking moeten gereed staan voor de juiste daden op de juiste tijd. Niet willen oogsten voor de halmen voedsel bevatten, niet het gewas laten staan op de akker tot het is verdroogd. De juiste daden op de juiste tijd! Is er iets moeilijker te volbrengen? Maar laten wij het beproeven in samenwerking.

In het belang van ons land!”

„De West” van 12 Maart verneemt, dat de Koninklijke West-Indische Maildienst met 1 Mei het contract heeft opgezegd voor het vervoer van passagiers en mails van Suriname. Of onder gewijze voorwaarden de maatschappij verder met dat vervoer belast zal blijven, is aan De West niet bekend.

Eenige opheldering vanwege de Regeering zou aan het publiek zeker welkom zijn.

In „Suriname” van 5 Maart heeft de heer O'Ferrall het over de beteekenis van den naam *Mongo* (of *Mongo*), de plaats waar de etablissementen van de Bauxiet-Maatschappij gevestigd zijn.

Bij of nabij deze plaats — zoo is den heer O'Ferrall meegedeeld — moet de Cottica ondergronds loopen en daar donker zijn. De eerste boschneger, die daar aankwam, durfde niet door dat duistere gedeelte van de rivier varen en gaf z'n vrees te kennen door de uitdrukking: *Moon ga = ik niet ga*; uitgesproken *Mongo*, den naam van het dorp aldaar.

Wat met „ondergronds” bedoeld wordt is niet duidelijk. Wij hebben meermalen het boschnegerdorp bezocht en vonden de Cottica niet donkerder dan beneden of boven het dorp. De heer O'Ferrall zoekt de verklaring te ver. De Aukaner-Boschnegers noemen een berg „*Mong o o*” (zie C. H. de Goeje, „*Verlag der Toemoechmak-expeditie*”, blz. 218). Bij het dorp nu neemt men een kleine terreinverheffing waar en die zullen de Boschnegers een berg *Mongo*, genoemd hebben.

INTERNATIONALE COMMERCIEELE BANK,

's-GRAVENHAGE, Alexanderstraat 23. 193

KAPITAAL Fl. 5.000.000.—

Telefoon: H 7602. Telegram-adres: ACEBANK.

BEHANDELING VAN ALLE BANKZAKEN.

Curaçao.

Ingediend is een wetsontwerp tot regeling omtrent het behoud van uitzicht op Nederlandsch pensioen door onderwijzers bij overgang naar het bijzonder lager onderwijs in de kolonie Curaçao, zoodat omtrent de mate van vergelding met Nederlandsch pensioen van vroeger krachtens detachering in 's Rijks koloniën bewezen diensten.

Wat het eerste punt betreft, acht de Regeering het gewenscht een maatregel, als voorgesteld, te nemen, hoewel aan bijzondere onderwijzers in Curaçao een pensioen nog niet verzekerd is. De invoering van zoodanige pensioenregeling, zegt de Memorie van Toelichting, maakt een punt van overweging uit. Van Nederlandsche ambtenaren, in de kolonie gedetacheerd, zullen de daar doorgebrachte dienstjaren dubbel tellen.

Volgens een bericht in de *N. R. Ct.*, heeft de kerkeraad der Vereenigde Protestantsche gemeente zich tot de Koningin gewend met het verzoek, de benoeming van predikanten in West-Indië niet meer te doen geschieden door den gouverneur, doch deze op te dragen aan de commissie tot de zaken der Protestantsche kerken in Nederlandsch Oost- en West-Indië.

De Kon. West-Indische Maildienst keert over 1919 15 pCt. uit, de Kon. Ned. Stoomboot-Maatschappij 20 pCt. In eerstgenoemd verslag lezen wij, dat een agentschap te Colon geopend is onder leiding van den heer H. E. Kiës.

Bij suppletoire begroting voor 1920 worden meer gelden aangevraagd, o.a. voor het verlenen van onderstand aan behoeftigen, die niet in hun onderhoud kunnen voorzien en door de particuliere liefdadigheid niet of niet voldoende geholpen worden. Het aantal dergenen, die voor ondersteuning in aanmerking komen, is ten gevolge van de ongunstige tijdsomstandigheden aanzienlijk toegenomen.

Dat met het oude systeem van hoogere traktementen dan de wettelijk bepaalde, ondanks de uitspraak van den Kolonialen Raad, nog niet gebroken is, blijkt uit de volgende zinsnede, die de *N. R. Ct.* aan de M. v. T. ontleent:

„Met het oog op de belangrijke werken, welke gedurende de eerstvolgende jaren door het departement moeten worden uitgevoerd, acht de gouverneur het noodzakelijk, dat de leiding van den dienst der openbare werken toevertrouwd blijft aan den ingenieur van der Breggen, die afdoende bewijzen geleverd heeft, ten volle voor zijn taak berekend te zijn. De Minister van Koloniën kan zich met deze overweging vereenigen en hij heeft daarom gemeend te moeten heenstappen over het bezwaar, dat het aan genoemden heer te verlenen inkomen aanzienlijk veel hooger is dan dat, aan de hoogstbezoldigde ambten volgens de bestaande regeling verbonden.”

Wanneer zal men eindelijk eens in de kolonie voldoende salarissen vaststellen?

De mailverslagen tot 25 Maart en 13 April l.l., over October—Januari, onlangs openbaar gemaakt, vermelden, wat Curaçao betreft, ongunstige oogstvooruitzichten door geringen regenval. De maisoogst kan als mislukt beschouwd worden. Op Aruba daarentegen staat de aloë er gunstig voor, evenals de dividivi op Bonaire. Op de Bovenwindsche eilanden was juist overvloedige regenval, die nadeelig voor de katoenaanplantingen was.

Het uitgezelen van sisal heeft met gebrek aan werkvolk te kampen. De hoedenvlechtindustrie gaat vooruit; de uitvoer in 1919 beliep eene waarde van f 628.700.— De aanvragen van middelsoortfijne- en lataihoeden nemen toe. De fosfaatontginningen op Santa Barbara gaan gestadig voort.

UTRECHTSCH E BANKVEREENIGING

OPGERICHT 1873.

Kromme Nieuwe Gracht 20 UTRECHT

Behandelt alle Bankzaken.

Verhuurt loketten in hare Brand- en Inbraakvrije bewaarkluis.

De Directeuren: ANTON M. DE LEEUW W. RIJSEN Gzn. 211

De Algem. Spaarverzekering

Anna van Saxenplein 3 's-Gravenhage

Opggericht 1907 199

COÖPERATIEF SPAARSTEL

Alléén in 1919 werd ingeschreven voor Drie Millioen Gulden

Vraagt gratis Brochure!

MARX & Co.'s BANK

ROTTERDAM: 's-GRAVENHAGE:

Zuidblaak 56. Kneuterdijk 13.

Belast zich met **incasseeringen** op het Binnenland en Buitenland.

Koopt en verstrekt **wissels en cheques** op het Buitenland.

Verstrekt **handelscredieten** tegen zakelijk onderpand.

Bezorgt telegrafische **uitbetalingen**.

Belast zich met de uitvoering van **Effecten-orders**.

Verhuurt aan hare clientèle **Safe-loketten**.

Neemt gelden **à deposito** tot wekelijks te annoneeren rente.

NED.-IND. ESCOMPTO MAATSCHAPPIJ

OPGERICHT IN 1857.

KAPITAAL (geheel geplaatst en volgestort) f 25.000.000.—
RESERVE f 5.600.000.—

Hoofdkantoor: BATAVIA.

AGENTSCHAPPEN te: Soerabaia, Soerabaia-Simpang, Semarang, Weltevreden, Padang, Bandoeng, Cheribon, Macassar, Djokdja, Medan, Tegal.

AMSTERDAM 's-GRAVENHAGE

Keizersgracht 573/5 Prins Hendrikplein 14

BANKZAKEN IN HET ALGEMEEN
UITVOERING VAN EFFECTENORDERS

RENTE VOOR DEPOSITO's

m. 1 dag opzegg. 2 pCt	gedur. 3 mndn vast 3 pCt
m. 10 dagen „ 2 1/2 „	gedur. 1 jaar vast 4 „
gedur. 1 mnd vast 2 1/2 „	

VAN DER HAM & SMITTENAAR

Fred. Hendrikplein 37 - 's-GRAVENHAGE - Tel. Schev. 2607

Effecten, Coupons, Deposito's, Beleeningen, Prolongatiën, Handelscredieten, Incasso's en Rekening-Courant.

GENEESKUNDIG ONDERZOEK

vóór het

HUWELIJK

Voorstanders hiervan, op het punt van trouwen, kunnen op kiesche wijze hun doel bereiken door als bruidsgeschenk aan te bieden een polis der

NILLMIJ 1859

Jaarpremie voor f 5000.— uit te keeren op 65 jaar, of eerder bij overlijden, voor 'n 25-jarige f 93.70

's GRAVENHAGE, Veenestr. 1, Tel. H 1389
AMSTERDAM, Keizersgr. 508. Tel. N 9993
UTRECHT, Minrebroederstr. 22. Tel. 2352

Academie des Danses

GERARD J. v. D. MARK

Gediplomeerd Leeraar

BEESTENMARKT 102 TELEF. H. 4871

DENHAAG

Grootste Modernste eerste klas Inrichting in Nederland

DRUKKERIJ TEN HAGEN

Nobelstraat 20 .: Den Haag
Telef. Interc. 2793

*Beleefde aanbeveling voor
de levering van alle voorkomende
Drukwerken als:*

AANDEELEN	KANTOORBOEKEN
ADRESKAARTEN	KWITANTIËN
ADVIESKAARTEN	LABELS
BALBOEKJES	MAANDBLADEN
BESTEKKEN	MEMORANDUMS
BILJETTEN	MENU'S
BORDERELLEN	NOTA'S
BRIEFKAARTEN	OBLIGATIËN
BRIEFPAPIER	PROGRAMMA'S
BROCHURES	PRIJSCOURANTEN
CATALOGI	RECLAMEKAARTEN
CIRCULAIRES	REGISTERS
CONTRACTEN	REGLEMENTEN
CONVOCATIES	REKENINGEN
DIPLOMA'S	SERVETTEN
DISSERTATIES	STATUTEN
EFFECTEN	STROOIBILJETTEN
ENVELOPPEN	TABELLEN
ETALAGEKAARTEN	TEKSTBOEKJES
ETIQUETTES	TIJDSCHRIFTEN
FACTUREN	VAKBLADEN
FORMULIEREN	WEEKBLADEN
INTEEKENLIJSTEN	WERKSTATEN
INPAKPAPIER	WISSELS
JAARVERSLAGEN	ENZ. ENZ. ENZ.

**SPECIALE INRICHTING VOOR
GOED OPENLIGGENDE**

KANTOORBOEKEN

Mode-Academie J. & G. DE GRAAFF, 's-Gravenhage - Anna Paulownastraat 18a. Voornaamste Vakschool in het Costuumvak.

Theoretische en praktische, volledige opleiding van Dames tot Costumière, 1e Coupeuse,
Directrice en Leerares in het Costuum-, Mantel- en Lingerievak.

Aanmeldingen bij de Directrice G. DE GRAAFF.

De economische toestand is in Januari eenigszins verbeterd.

De scheepvaart ontwikkelt zich gestadig en het peil van vóór den oorlog is bijna bereikt.

De ontwikkeling der scheepvaart brengt mede een druk vreemdelingenverkeer en een groote vraag naar levensmiddelen voor scheepsprovisie.

Groote vraag blijft bestaan naar Nederlandsche producten, speciaal wat betreft droge goederen en levensmiddelen, hoewel niet ontkend kan worden, dat de tegenwoordige hooge prijzen de koopkracht van de Curaçaosche bevolking te boven gaan.

Waar Willemstad nog steeds beschouwd kan worden als markt van een gedeelte van Venezuela en van Columbia is het waarschijnlijk, dat voor den Nederlandschen handel aldaar een flink afzetgebied kan worden gevonden: in veel opzichten voldoen bepaalde Amerikaanse producten niet."

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Piaster-valuta.

De valuta-kwestie is niet alleen een plaag voor het verkeer der landen onderling, zij maakt zich nu ook al tot een gruwel en twistappel binnen het gebied van eenzelfde rijk en het is of zij 't land treffen wil, dat door zijn onverzoenlijke houding wellicht meer dan eenig ander de heerschende economische wanverhoudingen, die den valutamisstand verergeren, beïnvloedt. Frankrijk heeft zijn piasterkwestie en weet er geen oplossing voor te vinden.

Toen de gouverneur-generaal Maurice Long Parijs verliet om zich naar zijn nieuwen post te begeven, had hij zich uitgesproken voor begrenzing van de piasterkoers, eenige Franschen zeggen zelfs dat hij er zich toe verbonden had tegenover den Minister van Koloniën. Bij zijn aankomst in Indochina stond de piaster op 12½ fr., voordat hij op 29 Maart j.l. tot het stellen van een officieel maximum overging, was de koers tot 15 fr. gestegen. En kort nadien werd Frankrijk verrast, verbaasd en verontwaardigd door het overschrijden van dit uiterste door een koersnotering van 16 fr. De gouverneur-generaal was door zijne omgeving tot een ander inzicht overgehaald. Een deel der Fransche pers beschuldigt hem van beloftebreuk.

Er bestaat in Parijs een Comité d'Indochine, dit tegenwoordigt, door zijn samenstelling, vrijwel het geheel der bij Indochina betrokken Fransche zaken en kapitalen. Het heeft den minister van koloniën, de publieke opinie zonder veel moeite weten te overtuigen van 't Frankrijk bedreigende gevaar van een hoogen koers van de standaardmunt van Indochine, de piaster. Levering van rubber, koffie, ertsen, door de kolonie aan 't moederland, voorziening van de kolonie uit Frankrijk van machinerieën, landbouwwerktuigen, grondstoffen, a. a. z., 't een en 't ander wordt vrijwel even onmogelijk gemaakt als de handel tusschen Nederland en Polen, maar het treft en hindert meer, omdat het gaat tusschen moederland en kolonie en omdat de kolonie zich er door verrijkt, terwijl la mère patrie er miljoenen schade door lijdt. En nu, nu Frankrijk zijn herstel voor een niet onbelangrijk deel juist van innige samenwerking met de koloniën verwacht, nu komt de piasterkwestie de illusie en de verwachting bederven. Frankrijk maakt, onder de reactie van het tijdens den oorlog gebrachte groote offer, een tijdperk van zelfgenoegzaamheid door. Met den overwonnene geen consideratie, de verwoeste Fransche welvaart vraagt om herstel. De medestrijders van weleer hebben, België uitgezonderd, den oorlog niet in hun land gehad, en hebben daarom ten opzichte van Frankrijk een schuld van offervaardigheid. De koloniën deelen in Frankrijk's roem en moeten 't zich tot plicht en eer rekenen, na de hulp tijdens den oorlog gebracht, verder ook offervaardigheid te betoonen om 't moederland er economisch boven op te helpen. Dit alles wordt als een recht beschouwd, waarvan af te wijken de schending van een plicht wordt genoemd. Op dat standpunt stonden ook en staan nog de in Indochina-zaken geïnteresseerde Franschen, die, geheel te goeder trouw en uit de volheid van hun Fransch gemoed, al was 't ook tevens in volkomen overeenstemming met hunne particuliere belangen, de beperking van den piasterkoers als een groot Fransch belang bepleitten en die daarvoor den minister en den voor Indochina bestemden gouverneur-generaal voor hunne inzichten wisten te winnen.

In het protectoraat zelf beziet men de zaak echter

anders. De handelslui in Saigon en Hanoi ontkennen dat Indochina onder den hoogen koers gebukt gaat, we geldt dit voor eenige ondernemingen, die vrijwel geheel op het verkeer met het moederland aangewezen waren, maar die vormen een klein onderdeel in het groote belang der kolonie. Op zich zelf beschouwd zijn de rubber-, koffie- en andere plantages niet zonder beteekenis en mogen de mijn- en nijverheidsondernemingen van allerlei aard zeker genoemd worden, maar wanneer men de cijfers laat spreken, krijgt men eerst een indruk van hare betrekkelijke waarde.

De bedoelde Fransche ondernemingen vertegenwoordigen een kapitaal van rond 130 miljoen francs. De rijkstooft van de geheele kolonie wordt op 1½ miljoen ton geschat, bij een (zeer matig gestelden) prijs van 200 fr. per 100 K.G. geeft dit al 3 milliard fr. Wie over het algemeen koloniaal belang te oordeelen heeft, moet zich dus niet richten naar de Europeesche instellingen. De rijkst is buiten Indochina gewild en noodig, koopers zijn er zelfs tegen hoogen prijs. Hoe hooger de piaster staat, zooveel te meer wordt er verdiend. Wanneer de piaster naar een lageren koers gedwongen, dan zou de Annamitische inlander minder voor zijn rijkst krijgen, maar de tusschenhandelaar, die den nood van het buitenland kent, zou toch niet minder duur verkoopen. De winst zou dus alleen in andere zakken en meeren deels in die van vreemden, terecht komen.

In de Straits Settlements heeft gouverneur Gullman, onder den invloed van soortgelijke overwegingen als de nu in Parijs geformuleerde, den dollar, die te 7 fr. geklommen was, plotseling op 2 fr. gebracht. Dit lokte een ernstige economische crisis en een staking onder de arbeiders uit, het blijvend resultaat is, dat Singapore een duarte heeft van de drievoudige prijs van te voren. Voor Indochina zou hetzelfde te verwachten zijn.

Ontkend wordt ook, dat de gedwongen koersverlaging als daad van patriotisme aan te bevelen zou zijn. Wat beteekenen alweer de enkele miljoenen francs die in piasters van Indochina naar Frankrijk gaan, vergeleken bij de milliarden, die aan Engeland en aan de Vereenigde Staten betaald worden voor de uit de landen betrokken machinerieën en grondstoffen? De invloed van de piaster op de Fransche markt is ook niet overwegend. Deze zou den franc-koers niet kunnen opheffen, maar de franc zou de piaster wel, en zonder nut, kunnen meeslepen in zijne depreciatie.

Na erkenning, dat er intusschen ondernemingen zijn, welke onder den hoogen koers lijden, acht men het billijk, dat het voordeel der andere dit nadeel gedeeltelijk zal verhelpen. Geldelijke steun, voorschotten, aankoop van 't product door den staat, deze en dergelijke middelen zullen niet tot hooge winsten leiden, maar zij kunnen de ondernemingen door den kwaden abnormalen tijd heen helpen.

Geklaagd wordt in Indochina eigenlijk alleen door personen, die, toen de piaster op 2½ fr. stond, à la baisse gespeculeerd hebben. De hausse is voor hen een strop geworden; maar wie speculeert, moet de gevolgen dragen, dat gaat de overheid niet aan. Hadden zij winst gemaakt, dan zouden zij de gemeenschap daarvan geen gedeelte aanbieden.

Tot de argumenten tegen den vrijen koers behoort ook nog het gevaar van den inlander lang aan een waarde van 15 à 16 fr. te gewinnen. Bij teruggang tot 12 fr. en lager, die eenmaal komen moet, zal ontveendheid zich uiten in hoogere looneischen, meent men die dan 't voordeel van heden zullen doen inboeten. Overigens blijft men van Fransche zijde de koloniale moraliseeren. Elke partij blijft haar standpunt als dat van 't algemeen belang, en dat der tegenpartij als dat van het egoïsme beschouwen.

De houding van den gouverneur-generaal M. Long toont wel het duidelijkste aan, voor welke moeilijkheid de autoriteiten staan, die te beslissen hebben. Maar waar een persoonlijkheid als deze gouverneur-generaal is, zich, na een aan den minister gedane toezegging en na een getroffen maatregel, er toe komt binnen enkele weken die toezegging ter zijde te zetten en die maatregel in te trekken, moet de buitenlander wel tot het geloof komen, dat het in de kolonie aangenomen standpunt op sterk overwegende argumenten berust.

Het moge eenigszins paradoxaal luiden, maar, naar 't ons voorkomt, zou het eigenbelang van Frankrijk meebrengen zijn egoïsme los te laten en mede te werken om het algemeen handelsverkeer, vooral ook mede de nu geknevelde centrale rijken, zoodra mogelijk in der normalen koers te leiden. Dan zal ook de valuta zich in een algemeene wereldnivellering eerder van zelf regelen, dan bij de isolering waarin de landen, die elkander toch noodig hebben, thans gehouden worden. Frankrijk heeft dit niet ingezien zolang deze

C. P. A. NICOLAI
DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057
hoek Valeriusstraat. 177
Specialiteit in Heeren-Modeartikelen
Ruime keuze. Nieuwste Modellen.

VOORHANDEN EEN GROOTE KEUZE:
Romans, Jongens- en Meisjesboeken, Prentenboeken.
Kantoor-, School-, Schrijf- en Teekenbehoefden.
Spoedige levering van alle Studieboeken, Tijdschriften en Modeplaten.
Leesbibliotheek in 4 talen. Advertentie-Bureau.
BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL
E. VAN ANDEL, Welmarstraat 16a b.d. Suezkade
Telefoon 3213 - DEN HAAG

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN - HOLLAND.

Bilkgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog, Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON
GROENMARKT 27
TELEPHOON No. 2512

Relieveranciers.

□ □ DROGERIEN :: :: CHEMICALIËN □ □
□ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □
□ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND”
AMSTERDAM.

PASSAGIERSDIENST

van Amsterdam via het Suezkanaal naar SABANG, BELAWAN-DELL, SINGAPORE, BATAVIA, SEMARANG en SOERABAIA.

kwestie in 't bijzonder de landen van centraal Europa drukt, nu het de gevolgen aan eigen lijf ondervindt door lagen stand van den frane, en door de tegenstelling met de piaster, zou het nu tot ander inzicht komen?

Opium-politiek.

Van hetzelfde bekrampen standpunt getuigt een pleidooi in La Dépêche Coloniale van 21 April, over de opiumverstreking in Indochina. Daarin wordt bepleit, dat de morele zijde van het vraagstuk voortaan buiten beschouwing behoort te blijven. De vraag dringt zich op of men het bankroet wil of niet wil. De onderzanding der laatste jaren, waarin de aanmaak van chandoe met drie tiende vermindert werd, heeft aangevoerd, dat een afgrond geopend is, die niet te dempen is als men niet tot de vroegere opium-inkomsten terug keert. 't Budget van Indochina is alleen op die manier kloppend te maken. „C'est peut-être désolant; mais c'est comme ça. Et ça ne peut guère être autrement.”

Ook moet de verkoop niet meer geschieden door bevoorrechte Franschen of Annamiten. De Chinees heeft getoond bij landgenooten te willen koopen en schuiven. En daar alles er op gericht moet zijn 's lands opiuminkomsten te verhooogen, moet alles daarop gericht zijn. Hooge koloniale politiek!

varing naar reden van / 100 (eenhonderd gulden) voor elke volle maand ervaring tot een maximum van / 6000 (zes duizend gulden);

d. indien de uit te zenden personen gehuwd zijn, uitkeering van eene maand ambtsbezoldiging en wel, voor zooveel de voor vasten dienst bestemde personen betreft, als tegemoetkoming in de verplichte huwelijksbijdrage ten behoeve van het weduwen- en weezenfonds voor Europeesche burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië, en voor zooveel de voor tijdelijken dienst uit te zenden personen betreft, als verhooging van de onder b bedoelde tegemoetkoming;

e. eene voorloopige bezoldiging, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië tot dien waarop de ambtsbezoldiging ingaat en bedragende / 250 (tweehonderd vijftig gulden) 's maands;

f. voor de voor tijdelijken dienst uit te zenden personen binnen één jaar na hun ontslag, tenzij dit medebrengt de verplichting om gelden terug te storten, recht op overtocht naar Nederland, op denzelfden voet als omschreven onder a.

De ambtsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand, volgende op die waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aangevaard.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst. Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, behooren zich vóór 30 April a.s. bij ongezegeld verzoekschrift (te adresseeren aan de 9e afdeling van het Departement) te wenden tot het Departement van Koloniën, onder overlegging van eene korte omschrijving van genoten onderwijs en levensloop, hunne diploma's, zoomede eene omschrijving van de thans door hen verrichte werkzaamheden.

In het adres moet worden vermeld plaats en datum van geboorte, of de gegadigde gehuwd is en het aantal en de leeftijd van zijne kinderen.

De te 's-Gravenhage zetelende commissie tot schifting van gegadigden voor den Indischen kantoor dienst is belast met het onderzoek naar de geschiktheid van de gegadigden.

(Nederlandsche Staatscourant van 12 April 1920, No. 70.)

Instituut LAURILLARD

OPLEIDING voor verschillende examens en ambten, zooals Staatsinrichting M. O., Staathuishoudk. M. O., Gemeente-administratie, Boekhouden. De opleid. geschiedt ook **schriftelijk** in Nederland en Koloniën met zeer goede resultaten. Prospectus en lijsten met namen en adressen van **vierhonderd en vijftig geslaagden** worden op aanvraag gratis toegezonden door Mr. Dr. I. J. M. LAURILLARD,

Oranjeplein 102 - Den Haag
.. Telefoon 6225 ..

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur:

COMMISSIE VOOR WEST-INDIË.

VERGADERING op Zaterdag 22 Mei 1920 om 2.30 nam. in de Leeszaal van het Gebouw van „Oost en West”, Heulstraat 17.

Agenda.

- I. Voorstellen van den nieuwen wd. Secretaris.
- II. Notulen.
- III. Ingekomen stukken.
- IV. Deelneming West-Indië 5e Ned. Jaarbeurs.
- V. Hetgeen verder ter sprake zal worden gebracht.

De wd. Secretaris,

J. VAN HAAFTEN.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

REFERENDARISSEN TER ALGEMEENE SECRETARIE IN NEDERLANDSCH-INDIË.

Ter benoeming tot referendaris ter algemeene secretarie te Buitenzorg kunnen, hetzij in vasten, hetzij in tijdelijken dienst, het laatste met een 3-jarig dienstverband, worden uitgezonden twee doctoren in de rechts- of staatswetenschap.

Voor uitzending komen slechts in aanmerking personen met eene administratieve ervaring van ten minste 3 jaren op een Departement van Algemeen Bestuur, eene provinciale griffie of de secretarie eener groote gemeente.

Aan de betrekking van referendaris is verbonden eene bezoldiging van / 600 (zes honderd gulden) 's maands, met 2 driejaarlijksche verhoogingen elk van / 100 (een honderd gulden) 's maands.

Na gebleken geschiktheid is t. z. t. bevordering tot hooger rang waarschijnlijk.

Voor hen, die in vasten dienst worden benoemd, zijn van toepassing de voor burgerlijke landsdienaren geldende bepalingen omtrent verlof, pensioen, weduwenpensioen enz., ook zooals die later mochten worden gewijzigd of aangevuld.

Twintig jaren Indischen dienst geven aanspraak op pensioen. Het jaarlijksche pensioen bedraagt dan driemaal de hoogste maandelijksche bezoldiging, gedurende 24 maanden genoten of gedurende 36 maanden genoten, al naar gelang die bezoldiging / 1000 of minder, dan wel meer dan / 1000 heeft bedragen.

Onder zekere voorwaarden kan Nederlandsche Rijksgemeentediens worden ingekocht voor Indisch pensioen (de inkoop som bedraagt 1 pC. van hetgeen in totaal aan bezoldiging is genoten). Die dienst komt dan eventueel voor de helft in aanmerking.

Aan de uitzending is verbonden, ook voor hen, die een tijdelijk dienstverband aangaan:

- a. vrije overtocht in de 1ste klasse, ook voor het wettig gezin;
- b. eene tegemoetkoming in de kosten van uitrusting en eerste inrichting ten bedrage van / 1500 (een duizend vijfhonderd gulden);
- c. eene bijzondere toelage voor administratieve er-

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Ambtenaar bij de rechterlijke macht (Doctoren in de rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art. 141, 2de lid, der Hooger-onderwijswet). Referendaris ter algemeene secretarie of bij de departementen van onderwijs en justitie.

Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctoren in de rechtswetenschap).

- Leeraar in de plant- en dierkunde.
- Leeraren in de Nederlandsche taal.
- Leeraren in de aardrijkskunde.
- Leeraren in het Duitsch.
- Leeraren in het Fransch.
- Leeraren in het Engelsch.
- Leeraren in de wis- en natuurkunde.
- Leeraren in het teekenen (akte M a, e en g).
- Leeraar in de geschiedenis.
- Leeraren in de Staatswetenschappen.
- Leeraren in de scheikunde.
- 1 civiel- of bouwkundig ingenieur.
- 1 werktuigkundig ingenieur.
- Leerares in de verloskunde aan de Ned.-Indische artsen school te Soerabaja.

Gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (voor vasten of tijdelijken dienst).

Tijdelijk gouvernements-arts bij den dienst der pestbestrijding.

Vrouwelijk gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (schoolarts).

2 gouvernements-tandheelkundigen.

2 psychiaters bij het krankzinnigenwezen.

1 klinisch onderlegd arts ten behoeve der tuberculose-bestrijding.

1 microbioloog bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.

1 apotheker (voor opleiding apothekersbedienden).

12 ongehuwde apothekersbedienden.

4 natuurwetenschappelijke ambtenaren (waarvan 3 chemici en 1 technisch bacterioloog).

1 instrumentmaker artsen school Soerabaja.

N. LOEB = DEN HAAG
NOORDEINDE 109-111

KLEEDING EN MEUBILEERING
OP TERMIJNBETALING

Reisbureau LINDEMAN
Utrecht 's-GRAVENHAGE Arnhem

GEZELSCHAPSREIZEN

Passages Spoorwegbiljetten

Koninklijke West-Indische Maildienst
Amsterdam

Passagiersdienst

naar en van SURINAME en CURAÇAO, Br. Guiana, Trinidad, Venezuela, Columbië, Centraal Amerika, Haiti.

J. P. C. NICOLAI & ZOON
HOF-KLEEDERMAKERS

Kanaalstraat 2 Telef. H. 3146
's-GRAVENHAGE

Hof-, Rijks- en Gemeenteveranciers

JAVA-CHINA-JAPAN LIJN
Eigen kantoren der Maatschappij te AMSTERDAM, HONG-KONG, SOERABAIA, KOBE en SAN FRANCISCO.
Geregelde stoomvaartdiensten tusschen Nederlandsch Indië, China en Japan.

JAVA-PACIFIC LIJN
(Onder Directie der Java-China-Japan Lijn).
Maandelijksche dienst tusschen Ned.-Indië en San Francisco.

International Electric en Machine Cy
V/h R. GEERAERTS-REUTER

Licht Kracht Zwakstroom **INSTALLATIËN**

's-GRAVENHAGE LEIDEN.
Prinsenstr. 6a, Tel. H. 8093 Mare 70, Tel. 1118

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers- en vrachtgoederendienst

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië.

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

Mantel en Costumemagazijnen

Maison H. SIMONS

Heulstraat 13 Telefoon 2005

Noordeinde 17a ... Telefoon 6537

... Mantels, Mantelcostumes, Taillecostumes ...
Avondtoiletten, Blouses, Costumerokken, Peignoirs

Steeds ruime sortering, prima coupe en kwaliteiten.

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma
T. C. B. TEN HAGEN en bij alle Boekhandelaren
verkrijgbaar :

De Indische Rijsttafel.

Recepten van een Indisch Kokki.

BEWERKT VOOR HOLLAND

DOOR

FRANÇOIS BLOM,

Schrijver van „De Moderne Kookkunst”

3DE DRUK.

Prijs: ingenaaid . . . f 0.75

Olympia Theater

Prins Hendrikplein 3 Tel. H. 9521

Passage-Bioscope

Telefoon H. 3731

Elken Vrijdag nieuw
afwisselend programma

Olympia Theater door-
loopende voorstelling,
aanvang acht uur.

Plaatsbespreking kan
per telefoon geschieden.

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM 21

Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST
van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met
aansluiting naar alle havens in den IND-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien
van draadlooze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

Verpleegster 1ste klasse bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.

Verpleegster bij het krankzinnigenwezen.

Verpleegster 1ste klasse voor de militaire hospitalen.

Verpleger voor de militaire hospitalen.

Veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst.

Ingenieur voor de Landsgebouwen (Bouwkundig ingenieur).

Waterbouwkundig- en electrotechnisch ingenieur voor waterkracht en electriciteit.

Werktuigkundig ingenieur voor het stoomwezen.

Bij den waterstaat en 's-lands burgerlijke openbare werken:

Bouwkundig ingenieur,

Civiel-ingenieur,

Opzichter,

Tijdelijk opzichter voor de landsgebouwen.

Scheikundig ingenieur bij het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel.

Bouwkundig teekenaar voor het departement der burgerlijke openbare werken.

Opziener en onderopziener bij den dienst van het mijnwezen (met vakkennis).

Opziener bij den dienst der Ombilinmijnen (met vakkennis).

Onderopziener bij de Poeloe-Laoetmijnen (met vakkennis).

Adjunct-boekhouder bij de Ombilin- en Boekitasamijnen.

Adjunct-landmeter bij het kadaster.

Ingenieur bij het mijnwezen.

Bij den dienst der Staatsspoorwegen:

Civiel-ingenieur,

Werktuigkundig ingenieur,

Ingenieur voor het signaalwezen.

Scheepsbouwkundig ingenieur bij het marine-etablisement te Soerabaja.

Een vakkundige voor de leerlooierij bij het gevangeniswezen.

Bij den post-, telegraaf- en telefoondienst:

Electro-technisch ingenieur,

Electro-technisch ambtenaar 1ste klasse,

Electro-technisch ambtenaar 2de klasse,

Adspirant-electrotechnisch ambtenaar,

Instrumentmaker 1ste en 2de klasse,

Radio-technisch ambtenaar 2de klasse,

Adspirant-radio-technisch ambtenaar.

Onderwijzer bij het openbaar Europeesch lager onderwijs.

Adjunct-Gouvernements-accountant.

Bij de algemeene politie:

Commissaris van politie 2de klasse,

Adspirant-commissaris van politie,

3de-officieren en leerling-werktuigkundigen bij de Gouvernementsmarine in Ned.-Indië.

Zij, die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de afdeling van het Ministerie van Koloniën.

(Nederlandsche Staatscourant van 1 April 1920, No. 65.)

Van de Afdeling 's-Gravenhage:

Van Maandag 10 Mei a.s. zal het kantoor Laan van Meerdervoort 187, tot nader bericht GESLOTEN zijn. Gedurende dien tijd wordt kantoor gehouden Buys Ballotstraat 15 van 10—2 uur.

De Secretaris,

J. A. SOETENS.

Van de Afdeling Arnhem en Omstreken:

JAARVERSLAG 1919.

Aan het einde van het jaar 1918 bedroeg het aantal leden der Afdeling Arnhem 51. Door overlijden, verhuizen en andere oorzaken verminderde dit aantal met een, terwijl in den loop van het jaar 1919 drie nieuwe leden toetraden, zoodat op het eind van het jaar 1919 de Afdeling 53 leden telde.

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155

Filiaal: 'S-GRAVENHAGE
Noordwal 4, Tel. 2461

Filiaal: ARNHEM
Eusebius. singel 1a, Tel. 186

Meisjesschool van L.O. en M.U.L.O. der Vereeniging „Van Speykschool”

VAN SPEYKSTRAAT 34.

INSCHRIJVING van Leerlingen voor den nieuwen cursus elken middag, van 2—4, behalve op Woensdag en Zaterdag. Prospectus, op aanvraag.

64

De Directrice, G. W. RUINEN.

Het bestuur werd herkozen in de algemeene vergadering van 22 April 1919.

De stand der geldmiddelen heeft niet toegelaten lezingen te doen houden of gevolg te geven aan reeds vroeger gecoesterde voornemen van een Indischen Kunstavond. Echter kon den leden worden aangeboden gratis toegang tot een serie lezingen, in het voorjaar van 1919 gehouden door Prof. Dr. Blaauw over „Tropische en Subtropische Natuur”. Van deze gelegenheid werd door vrij veel leden gebruik gemaakt. In het bestuur hadden de volgende mutaties plaats: de heer Hartevelt werd als penningmeester vervangen door den heer Bijvanck;

de heer van der Schroeff bedankte wegens vertrek uit Arnhem als Secretaris; op het einde van 1919 was deze vacature nog niet aangevuld.

Arnhem, 17 April 1920.

De Secretaris,

H. KERREMANS.

Rekening en Verantwoording over 1919.

Saldo 1918 in kas	/ 14.-
Bij spaarbank	„ 134.-
Contributiën	„ 117.-
	/ 265.-

Afgedragen aan het Hoofdbestuur	/ 60.-
Prof. Blaauw, lezingen	„ 150.-
Drukwerk	„ 7.-
Advertentiën	„ 8.-
Schrijfbehoeften	„ 5.-
Inning contributiën en schrijffoon	„ 8.-
Porti	„ 0.20
Saldo in kas	„ 1.-
Bij Spaarbank	„ 24.-
	/ 266.-

Arnhem, 19 April 1920.

De Penningmeester,

BIJVANCK.

Van de Afdeling Deventer:

VERSLAG OVER HET JAAR 1919.

De leden van de afdeling hadden het recht om lezingen, uitgaande van het Koloniaal Landbouwmuseum, bij te wonen en hadden eveneens vrijen toegang tot de tentoonstelling van schilderijen van de Indischen landschapschilder De Lary uit Hilversum.

Daar door het Koloniaal Landbouwmuseum voldoende gezorgd wordt voor het verbreiden van kennis van en opwekking van belangstelling in Indië, behoeft de afdeling van Oost en West als zoodanig niets te doen en had alzoo geen uitgaven. Het Museum trachtte die belangstelling te wekken door lezingen, door de tentoonstelling van Indische schilderijen, door het houden van bepaalde rondgangen op Zondagmiddag ter bezichtiging van het Museum met belangstellenden, door het houden van een cursus voor onderwijzers, opdat deze beter in staat zullen zijn met hunne leerlingen het Museum te bezichtigen, enz.

De directeur van het Museum, Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., verklaarde zich bereid inlichtingen te geven aan hen die naar Indië wenschen te vertrekken, terwijl Dr. H. D. Tjeenk Willink, in zijn functie van directeur van de Mid. Kol. Landbouwschool, dikwijls om inlichtingen betreffende Indië gevraagd wordt en deze steeds gaarne bereid is die te geven.

De leerlingen van de Mid. Kol. Landbouwschool, die lid zijn van de Vereeniging Oost en West, staan direct onder administratie van het hoofdbestuur.

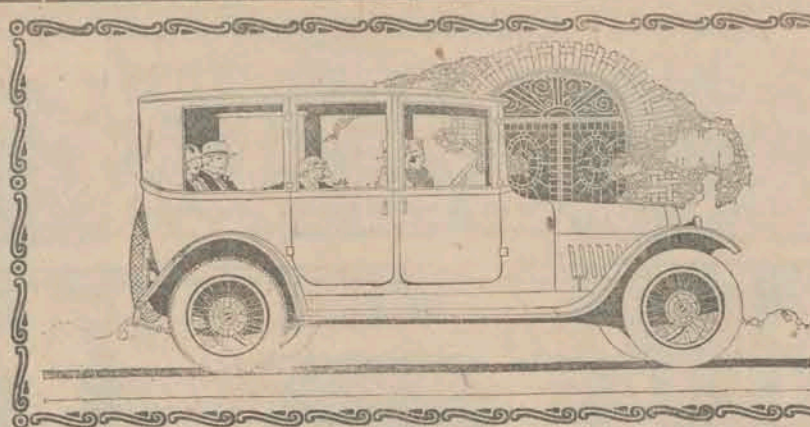
De heer Dr. H. H. Zeijlstra Fzn. werd aangewezen als lid van het hoofdbestuur, terwijl Dr. H. D. Tjeenk Willink de afdeling op de algemeene vergadering vertegenwoordigde.

De afdeling mocht de jaarlijksche algemeene vergadering van de Vereeniging ontvangen en werden toen het Koloniaal Landbouwmuseum en de Mid. Kol. Landbouwschool bezichtigd.

De Secretaris,

H. TJEENK WILLINK.

Door adverteeren in dit blad moet de aandacht op Uwe Firma of Uwe branche gevestigd worden en blijven. Zij, die veronderstellen dat Reclame iets is, waarop dadelijk bezuinigd kan worden, bewijzen, dat zij de reclame niet van den goeden kant bezien.

C. J. NEFKENS
DEN HAAG
SCHEVENINGEN

Garage: Van Diemenstraat 159-165
Briefadres: Prins Hendrikstraat 93
TELEF. 1854 TELEF. 1854

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HERTINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10-12 v.m. en 2.30-4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggaban”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar 5 cent, porto f 0.01 1/2;
 - b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ; II. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar f 0.50 en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
 - c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkring en Vooruitzichten.
 - I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
 - II. De Geëmployeerde bij de Javasukker-Industrie. (2de, verbeterde druk).
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (Tijdelijk uitverkocht)
 - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de, verbeterde druk).
Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk).
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
 - VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
 - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk).
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
 - XI. De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.
Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - d. Emancipatie-Toespraak door Th. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.01 1/2.
- N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeling 's-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Meerderveert 187, zijn van 10-12 en van 2-4 uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- Muniek- en Zanglessen.
- Lesen in Machineschrijven en Stenografie.
- Teeken- en Schilderlessen.
- Dame als Hoofd - of hulp in de huishouding.
- Lesen in moderne talen.
- Kinderjuffrouw in Indië.
- Fransche-, Duitse-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.
- Indische massage en manieure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
- Opleiding admmissie examen H. B. S. en Gymnasium.
- Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
- Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, Bujs Ballotstraat 15.

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

- A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
 - Mr. E. RLIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
 - S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Janstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
 - J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
 - B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
 - A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
 - Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstuk.
 - H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.
- LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

G. KERNER & Co.

Opgericht 1890 te Soerabaya.

STATIONSWEG 78 DEN HAAG

Specialiteit in Indische Uitrustingen

Filialen te Batavia en Soerabaya

ALLE LEVERINGEN ONDER GARANTIE.

HOFLEVERANCIERS.

Wed. H. RAHDER & Zoon

Wijnhandelaren

Filiaal: 's-Gravenhage Heemskerckstr. la Tel. H. 3493.
Hoofdkantoor: Amsterdam Binnenkant 25 N. Plein 15 O. Vischmarkt Tel. 389.
Filiaal: Arnhem Tel. 289.
Filiaal: 100 Gorinchem Tel. 61.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.

Voor Export speciale conditiën.

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleding wilt laten Oppersen, Repareeren, Keeren, Moderniseeren, Vermaken, opnieuw Voeren, onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”

Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4947
DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

**VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
ORGELS**

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN

**GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG**

BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

Brengt een bezoek aan „Boeatan”, Magazijnen van Ind. Kunstnijverheid.

Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEPHOON 773.

Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.

MAGAZIJN VAN
Heerenhoeden en Pelterijen,
EDUARD PELGER,
Prinsestraat 35 - Den Haag,
Telefoon No. 3902.

F^a G. J. Hilbrink
Heeren- en Dames-Kleermakers.
Bontwerkers.
's-Gravenhage
Daendelsstraat 8. Tel. N. 6882
Lid der N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.
Voorjaarsstoffen

P. J. VEELO & Z^{VEN}
DEN HAAG
Lange Houtstraat 15^B :: Tel. H. 6655
.. WONING ..
INRICHTING
Behangerij Stoffeerderij

PENNOCK-COMPANY
Huygensstraat 27 Tel. H 6300 - Tel.-Adr.: „Highspeed”
DEN HAAG
BANDOENG
EXPORT van AUTOMOBIEL- en
KOETSWERK-ONDERDEELEN

N.V. Autogarage „CITO”
Schenkweg 7 - 's-GRAVENHAGE, - Tel. H. 6290
Luxe Verhuur-Auto's

Kon. Eindhovensche Stoom- & Handweverij
VAN DIJK & Co. EINDHOVEN EN BRUSSEL
Leveranciers van H. M. Koningin Wilhelmina - van H. M. de Koningin-Moeder
van H. M. de Koningin van Rumenie; eertijds van H. M. Koningin Sophia.
OPGERICHT 2 AUG. 1853.
Hotel-Linnen en Tafelgoed met en zonder nap
UITZETTEN, INDISCHE UITRUSTINGEN
LUIERMANNEN.

Oudste en Soliedste Adres

Opgericht Ao 1781

HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL
voorheen VAN HOUTEN & Co
Groote Markt 4, DEN HAAG, Tel. 1974, Laan 2-4
Manufacturen
Witte Goederen
Karpetten
Loopers
Ledikanten
Bedden
Dekens
Matrassen
Vitrages
Gordijnen
Groote sorteering
Slaapkamer - Ameublementen

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.
Voor Voorjaar en Zomer
komen onze collecties geregeld aan.
LINGERIES VOOR DAMES EN KINDEREN.
Blouses
Costumes
Sportjassen
Echarpes
Zomerstoffen
Zephyrs

Modemagazijnen
van Bommel
Vlamingstraat 8-10
Prins Hendrikstraat 98-106
Stroohoeden
Boorden - Manchetten
Overhemden

GEBRs HEHENKAMP
Heerenkleermakers
Dameskleermakers
Bontwerkers
Lange Voorhout 25

N. V. MEUBELFABRIEK
V/H LE COINTRE & CO.
Ameublementen
Betimmeringen
Gordijnen
Tapijten
Modelhuis: Oude Molstraat 32
- 'S-GRAVENHAGE

P. B. VAN MOORSEL & Co
Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Terenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag
Goedkoopst adres voor het geheel
of ged. installeren van woningen.

Holland-Canada Hypotheekbank
Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te Den Haag en J. G. COSTER te Winnipeg.
5 pCt. Pandbrieven tegen beurskoers.
Uitstaand bedrag Pandbrieven ongeveer f 22.000.000.

Drukkerij ten Hagen levert tegen billijken prijs drukwerk dat aan bijzondere eischen voldoet.